BIJLAGEN bij de scriptie van Leen La Rivière

SCHEMA BETHEL bijlage 1

DATUM: 12 dec LOCATIE: Bethel Bapt Drachte BANDBEZETTING: Full band Theaterhal lifestream

TIMELOG	CONTENT	LICHT	MUZIEK	FLOW	ENERGY
0.00	intro met zandkunstenaar over kerst	projectie			
1.37	aanbiddingsleidster		Band		
6.34	lied praise tekst projectie	stage	band		hoog
6.35	welkom				
	aankondigingen + mededelingen				
	benoeming oudsten				
	gebed + voorbeden				
17.58	aanbiddingsleidster neemt naadloos over		band speelt al		
	ze leest bijbel tekst				
20.33	lied praise	Bijbehorend hiltshow			hoog
24.31	lied praise				hoog
27.12	lied praise				hoog
32.17	lied worship (rustiger)				middel
37.00	gebed				
38.09	een tiener leest een psalm 98	ook projectie			
39.38	spreker Jacob Folkerts preek				
1.15.41	gaat bidden muziek -> verbinding -> binding		gaat spelen		
1.18.19	lied neemt gelijk over worship				middel
1.23.35	spreker: collecte, aankondiging kerstacties				
1.27.07	de zegening				
1.27.32	slotlied praise				hoog
1.32.38	tot ziens				
	kinderen hele tijd in eigen zaal/diensten				
	kerk = high-tech-theater-hal				

SCHEMA DOORBREKERS bijlage 2

DATUM: 5-12-2021 LOCATIE: midden Doorbrekers Barneveld Wild Hall BANDBEZETTING: volledig + worshipteam Groot scherm projectie

TIMELOG	CONTENT	LICHT	MUZIEK	FLOW	ENERGY
0.00	welkom, gelijk lied praise engels	full theater wild	B+S		hoog
3.49	lied worship engels				hoog
6.57	lied praise engels				hoog
8.14	lied worship engels				hoog
9.50	applaus voor God				hoog
10.05	lied gezongen geloofsbelijdenis worship engels				hoog
15.12	Ilona Paauwe: bijbeltekst → gebed →				middel
	soort inleiding → gebedsverzoeken/kaarten				
19.34	video over komende kerstvieringen Doorbrekers				hoog
20.31	visie delen (Ilona) wat gaat er gebeuren + daarom →				
	wat zegt de Heer, Nu is het de tijd. Zonen en dochters				
	moeten opstaan. Nieuwe gebieden ingaan → nieuw vuur				hoog
	→ bidden en vasten				
26.26	Jordy Kroon. Overcampus midden Ned. + hoe e.e.a				
	georganiseerd. Wie doet wat, Teams, gastvrijheid				
30.31	Maarten Haagen. licht nog wat toe n.a.v.				
	enquete over 2 diensten op zondag				
32.05	Ilona vraagt aandacht voor Cambodja kerstproject				
35.22	ze laten radioclip horen op seculier station Wild FM				middel
37.36	kerstpakkettenactie				
	outreach + cursus Basic + Alpha cursus jan				
40.15	Ilona. Geweldig wat God doet				

DATUM: LOCATIE: BANDBEZETTING: Doorbrekers (2)

TIMELOG	CONTENT	LICHT	MUZIEK	FLOW	ENERGY
40.41	lied worship door Duo engels	Ja	Duo		middel
44.26	spreker Peter Paauwe		—		
1.11.27	soort uitnodiging, muziek op achtergrond		muziek begint		
	hoe is het nu...? Wees een bemoediging				
	wandelen in geloof. Nu je aan Jezus geven				hoog
1.18.48	lied worship engels				
1.21.37	Ilona doet nog wat afkondigingen				middel
	+ hoe naar buiten				
1.23.08	gezegende zondag + tot ziens				

SCHEMA VEZ (Vrije Evangelisatie Zwolle) bijlage 3

DATUM: 19 dec 2021 LOCATIE: VE Zwolle BANDBEZETTING: full band Hallen

TIMELOG	CONTENT	LICHT	MUZIEK	FLOW	ENERGY
0.00	lied full band tekst projectie	ja	full		hoog
4.14	Lees Scholten doet welkom in Legehal i.v.m. corona 4 kaarsen aansteken. Huissetting				
6.50	Bert neemt over. Introduceert kerstoffer Heeft steun gehad na overlijden vrouw. Waarvoor benjij dankbaar				Laag
11.00	De data om te geven komen in beeld		speelt		
12.20	Gebed door Lees Scholten				
13.53	kindermoment Babbelbox Video meer op YouTube				hoog
16.09	lied worshipteam Begint met Bijbeltekst		full		middel
16.53	lied worship				
21.20	lied worship				
27.51	lied worship				
32.19	lied a capella Engels				
32.50	Lees Scholten introduceert Priscilla Doctor Agtares + bidt voor haar. Legezaal. Spreekt voor thuis				hoog
34.12	Priscilla spreekt				middel
1.04.17	Ze gaat bidden		gaat spelen		
1.05.58	lied van toewijding worship Engels				
1.12.28	Lees Scholten. Hoe reageren. Bedankt technisch, medewerkers, Priscilla. Aandacht voor kerst + offer				
1.15.00	Priscilla geeft zegen				
1.15.47	lied praise				hoog
1.20.00	nog een goede zondag				

SCHEMA HILLSONG bijlage 4

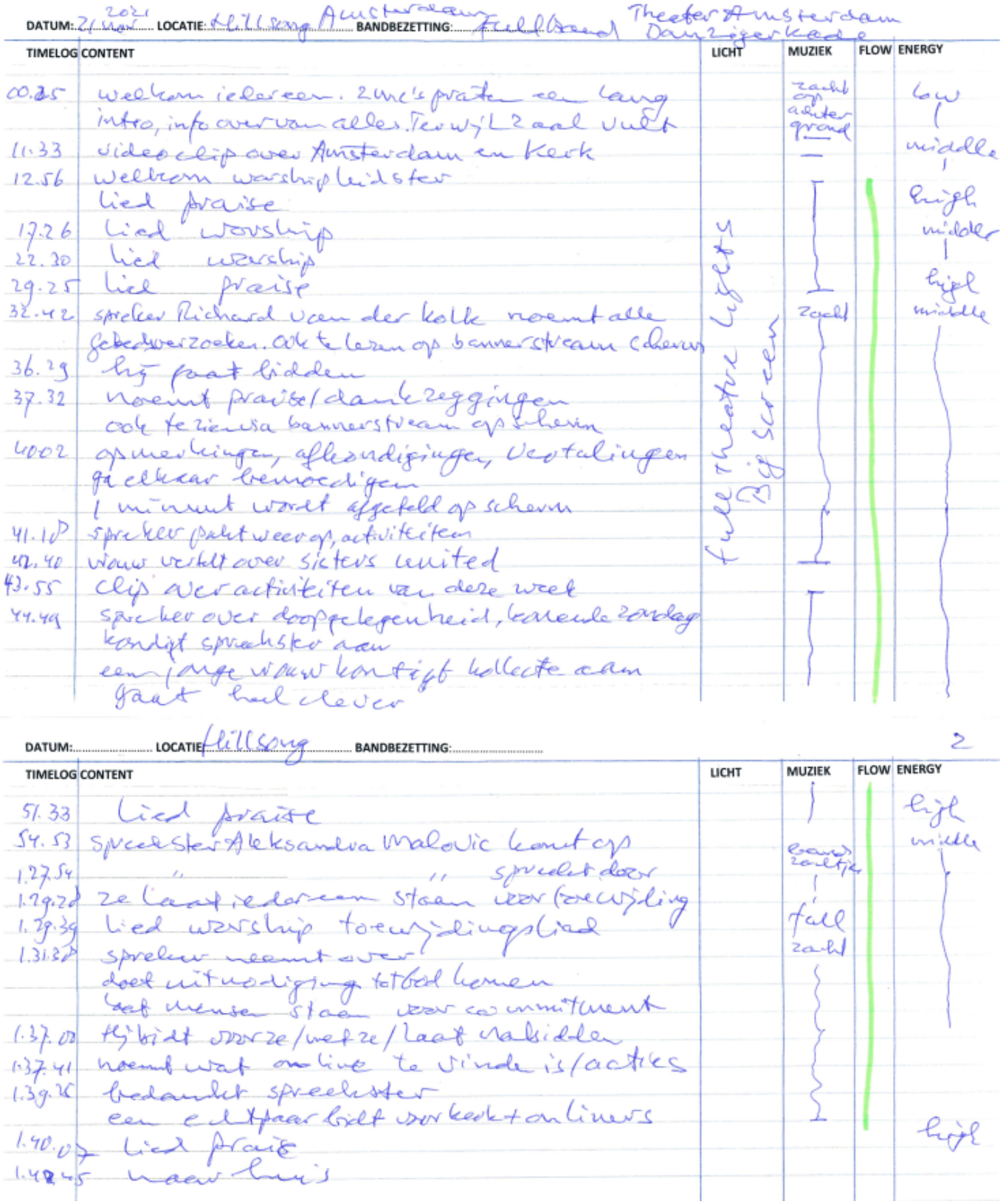

DATUM: 21 mei 2021 LOCATIE: Hillsong Amsterdam BANDBEZETTING: Full Band Theater Amsterdam Danziger kade

TIMELOG	CONTENT	LICHT	MUZIEK	FLOW	ENERGY
00.25	welkom iedereen. 2 mc's praten een lang intro, info over van alles. Terwijl zaal vult		zacht op achtergrond		low
11.33	video clip over Amsterdam en Kerk				middle
12.56	welkom worshipleidster lied praise				high
17.26	lied worship				middle
22.30	lied worship				
29.25	lied praise				high
32.42	spreker Richard van der Kolk noemt alle gebedsverzoeken. ook te lezen op bannerstream scherm	full theatre lights Big screen	zacht		middle
36.29	hij gaat bidden				
37.32	noemt praise/dankzeggingen ook te zien via bannerstream op scherm				
40.02	opmerkingen, afkondigingen, vertalingen ga elkaar bemoedigen 1 minuut wordt afgeteld op scherm				
41.18	spreker pakt weer op, activiteiten				
42.40	vrouw vertelt over sisters united				
43.55	clip over activiteiten van deze week				
44.49	spreker over doopgelegenheid, komende zondag kondigt spreekster aan een jonge vrouw kondigt kollecte aan gaat heel clever				

DATUM: LOCATIE: Hillsong BANDBEZETTING: 2

TIMELOG	CONTENT	LICHT	MUZIEK	FLOW	ENERGY
51.33	lied praise				high
54.53	spreekster Aleksandra Malovic komt op		band zachtjes		middle
1.27.54	" " spreekt door				
1.29.28	ze laat iedereen staan voor toewijding				
1.29.39	lied worship toewijdingslied		full		
1.31.38	spreker neemt over doet uitnodiging tot God komen laat mensen staan voor commitment		zacht		
1.37.00	hij bidt voor ze/met ze/laat nabidden				
1.37.41	noemt wat online te vinde is/acties				
1.39.25	bedankt spreekster een echtpaar bidt voor kerk + onliners				
1.40.07	lied praise				high
1.42.45	naar huis				

\.

SCHEMA KVDN (kerk van de Nazarener) bijlage 5

DATUM: 5/12/2021 LOCATIE: kerk van de Nazarener Vlaardingen BANDBEZETTING: Smallband theaterkerk

TIMELOG	CONTENT eerste advent	LICHT	MUZIEK	FLOW	ENERGY
6.00	aftellen dan videoclip over kerk + activiteiten	theaterlicht op publiek tekst projectie	ja		middle
1.04	welkom worshipleider		X		
1.30	lied worship		ja		middle
5.48	welkom en wens elkaar goede dienst		X		
6.45	kaars aansteken		X		
	videoverbinding met kinderen		X		
	kindermoment		X		
9.58	lied worship		ja		
18.05	collecteaankondiging		X		
18.50	spreekster Ank Verhoeven		X		
	aankondigingen dan preek: de Wede van God		X		
46.36	lied worship		ja		
50.01	spreekster gebed		X		
	voorbeden		X		
	stilgebed		X		
55.08	lied worship		ja		
1.01.00	lied praise		ja		high
1.05.44	spreekster. iedereen staan zegenbede		X		middle
1.06.33	eindclip + praise		ja		high
	Traditionele Evangelische dienst				
	Weinig flow!				

SCHEMA CLC (City Life Church) bijlage 6

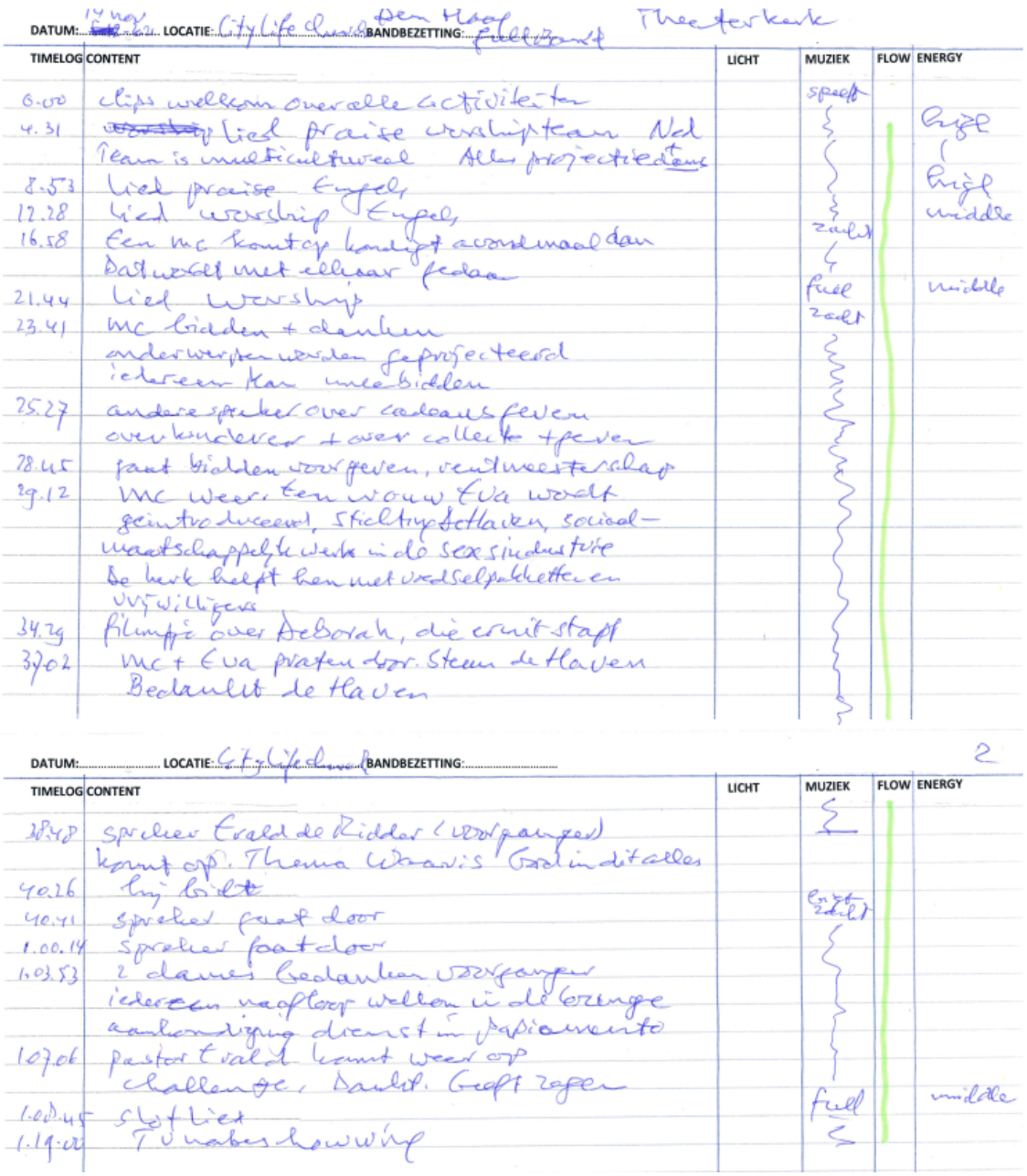

DATUM: 14 nov 62 LOCATIE: City Life Church Den Haag BANDBEZETTING: Full Band Theaterkerk

TIMELOG	CONTENT	LICHT	MUZIEK	FLOW	ENERGY
0.00	clips welkom over alle activiteiten		speelt		
4.31	~~[illegible]~~ lied praise worship team Nd				high
	Team is multicultureel Alles projectie + dans				
8.53	lied praise Engels				high
12.28	lied worship Engels				middle
16.58	Een mc komt op kondigt avondmaal dan		zacht		
	Dat wordt met elkaar gedaan				
21.44	lied worship		full		middle
23.41	mc bidden + danken		zacht		
	onderwerpen worden geprojecteerd				
	iedereen kan mee bidden				
25.27	andere spreker over cadeaus geven				
	over kinderen + over collecte + geven				
28.45	gaat bidden voor geven, rentmeesterschap				
29.12	mc weer. Een vrouw Eva wordt				
	geintroduceerd, Stichting De Haven, sociaal-				
	maatschappelijk werk in de sexsindustrie				
	De kerk helpt hen met voedselpakketten en				
	vrijwilligers				
34.29	filmpje over Deborah, die er uit stapt				
37.02	mc + Eva praten door. Steun de Haven				
	Bedankt de Haven				

DATUM: LOCATIE: City Life Church BANDBEZETTING: 2

TIMELOG	CONTENT	LICHT	MUZIEK	FLOW	ENERGY
38.48	spreker Erald de Ridder (voorganger)				
	komt op. Thema Waarvis God in dit alles				
40.26	hij bidt				
40.41	spreker gaat door		zacht		
1.00.14	spreker gaat door				
1.03.53	2 dames bedanken voorganger				
	iedereen naafloop welkom in de lounge				
	aankondiging dienst in papiamento				
1.07.06	pastor Erald komt weer op				
	challenge, Dankt. Geeft zegen				
1.08.45	slotlied		full		middle
1.19.00	TV nabeschouwing				

SCHEMA BAPTISTEN GEMEENTE GRONINGEN bijlage 7

DATUM: 5/12/2021 LOCATIE: Bapt. Groningen BANDBEZETTING: Vleugel + elect. orgeltje

TIMELOG	CONTENT	LICHT	MUZIEK	FLOW	ENERGY
	voorganger Jeannet Duif				
	muziekteam = 3 andere zangers (1 m + 2 v)				
0.00	kanaal open gebeurt niets	Podium wat meer uitgelicht	traditioneel	No flow	low
11.27	muziek begint				
	lied trad. kerklied				
13.56	spreekster J.D. welkom + mededelingen + voorbede				
20.23	lied trad kerklied				
22.34	over advent kaars aan steken				
24.18	filmpje voor kinderen met liedje				
27.03	spreekster verder voor kinderen				
28.20	kinderlied				
31.15	spreekster				
32.24	lied trad. kerklied				
34.32	spreekster weer				
34.44	lied trad. kerklied				
36.47	spreekster weer. Bijbellezing				
40.18	spreekster kondigt lied van de maand aan = nieuw lied (een andere uit opwekking)				
40.47	opw. 520 lied				
43.40	spreekster doet overdenking				
57.23	lied trad. kerklied				

DATUM: 5/12/2021 LOCATIE: Bapt. Groningen BANDBEZETTING: 2

TIMELOG	CONTENT	LICHT	MUZIEK	FLOW	ENERGY
1.02.24	spreekster weer				
1.03.36	opening van avondmaal + viering				
1.12.23	aankondigingen. kerkgangers kunnen onderwerpen voor gebed geven				
	Gebeden				
1.24.44	lied (kerstlied)				
1.27.09	staan + zegen				
1.27.35	lied (kers)				
1.31.05	tot ziens				
	zeer traditionele evangelische dienst				

SCHEMA DE basis (CIRKEL, Apeldoorn) bijlage 8.

DATUM: 5-12-2021 LOCATIE: De Basis Apeldoorn BANDBEZETTING: full theaterkerk

TIMELOG	CONTENT	LICHT	MUZIEK	FLOW	ENERGY
0.00	introductie dmv. clip	full theaterlicht projectie zaal donker			
0.22	lied praise Engels performance stijl		full B.		high
4.00	spreker Peter ad Weerd komt op		X		middel
6.35	videorecording getuigenis jonge vrouw Elisha		Ja		
12.15	Peter gaat verder		X		
40.32	tweede deel getuigenis jonge vrouw E		Ja		
43.16	lied worship Ned.		full B.		
49.59	clip dopen		X		
	jonge vrouw E wordt gedoopt		X		
52.05	groot applaus van de kerk		X		hoog
52.55	Peter spreekt verder		X		middel
1.02.10	gebed		X		
1.02.19	clip		X		

SCHEMA LEVENDE STEEN bijlage 9

DATUM: 5-12-2021 LOCATIE: Levende Steen BANDBEZETTING: full band theaterkerk

TIMELOG	CONTENT	LICHT	MUZIEK	FLOW	ENERGY
0.00	kerk. Grootste deel gebleuwd				
29.00	Leeg. - aftellen Tekst projectie				
29.00	spot voor meekijken van dir kerk onderdelen	Full theater licht	band speelt		
29.11	oproep vrouw. We staan in de kracht van God				
31.35	lied worshipteam = 4 dames praise				hoog
35.30	worship leidster verbindende tekst/oproep				middel
36.00	lied gaat door				"
37.02	zang leidster verbindende tekst				"
37.30	lied worship Engels				"
42.10	refrein herhalen				
43.53	zang leidster Tussentekst				
44.10	lied worship Engels				
	loopt over in volgende lied				
45.15	cat heder wordt geplaatst lied loopt door				
54.40	Apostel Edgar Holder neemt over				
	spreekt over muziek heen God loven + prijzen				
57.15	Hij bidt. Iedereen spreekt met God zang				
59.55	spreekt weer zang				
1.04.57	groet elkaar, heet elkaar welkom zang				
1.07.10	noemt overledenen en geboorten zang				
1.11.54	noemt de afdelingen. We gaan kijken naar				
	kerknieuws Video - clip/presentatie				
1.14.06	Doet oproep voor geld. Nodig voor alle				
	ministries o.a op SBS6				

DATUM: ..... LOCATIE: Levende Steen BANDBEZETTING: ..... (2)

TIMELOG	CONTENT	LICHT	MUZIEK	FLOW	ENERGY
1.20.15	Bedankt technisch + worshipteam				hoog
1.20.50	begint preek				
2.07.15	spreekt nog steeds Bandkomt op		speelt zacht		
2.08.17	Doet oproep. Jezus nodigt je uit				
2.10.44	avondmaal wordt gevierd zang zacht		+ zang		middel
2.18.23	praat door coby				
2.20.51	zang worship				
2.22.25	aankondiging zang zachter				
2.22.40	zang gaat door worship				
2.24.45	zegen en tot ziens				

SCHEMA MOZAIEK Veenendaal bijlage 10

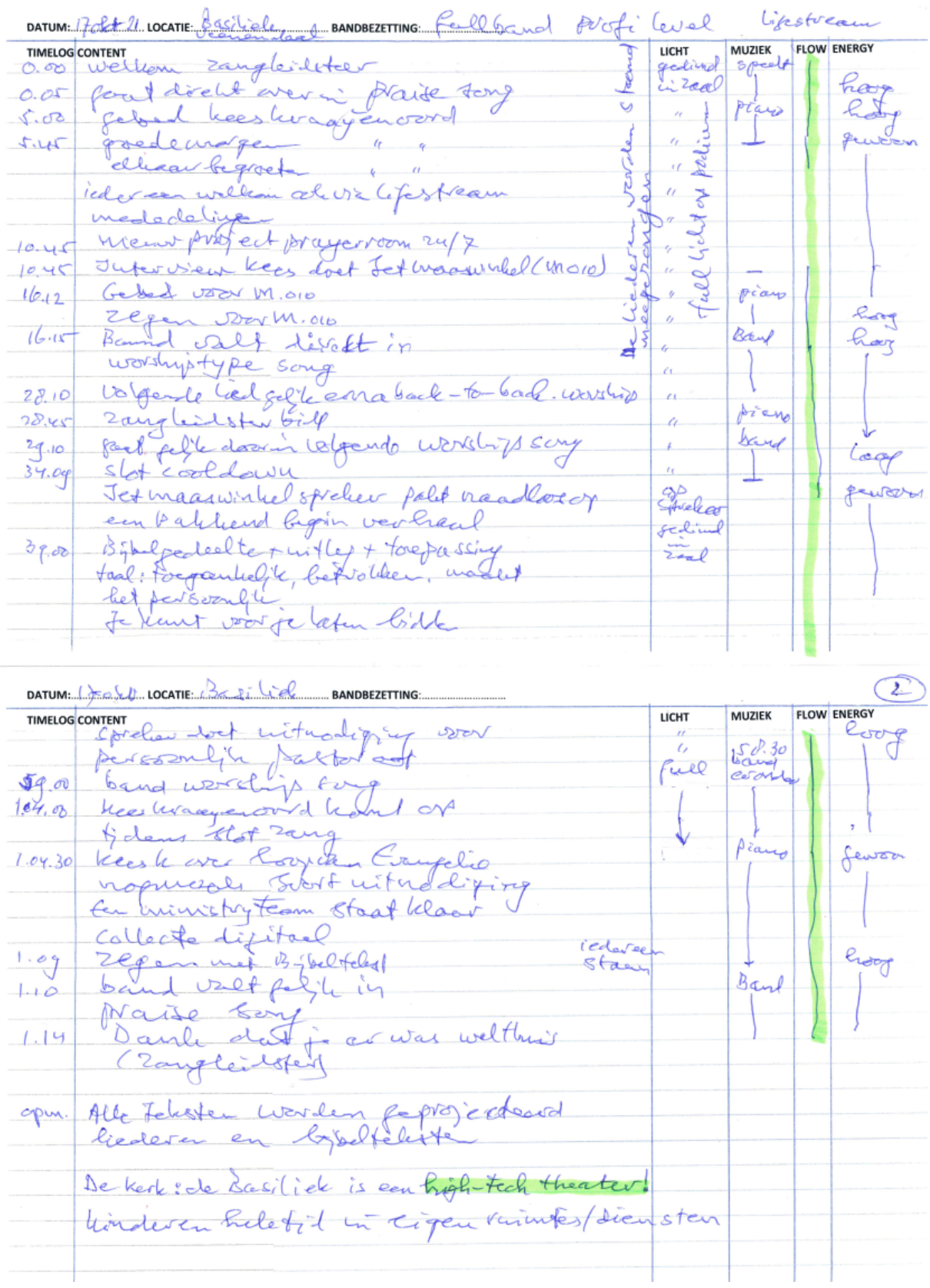

Bijlage 11: Schema dienst Opwekking

PC 2019 - Opwekking hoofdprogramma - draaiboek zondagmorgen 9 juni 2019

Start	Duur	Eind	Wat	Wie	Bijzonderheden
7:30:00			Ochtendbidstond in nazorgtent	Didi Companjen	
7:45:00			Bidstond in gastentent	Bestuur & Programma- afdelingen	
8:00:00	1:00:00	9:00:00	Ontbijt		
8:30:00	0:30:00	9:00:00	Opwarmen en spacing	Dansers	
8:30:00	0:30:00	9:00:00	Opbouw schilderplek	Kunst	
8:50:00		8:50:00	Aanwezig backstage	Muziekgroep	
9:00:00			Instructie stewards in koffietent	Jacques, Henk, stewards	
9:00:00	0:30:00	9:30:00	Doorloop zondagmorgen	Muziekgroep, Dansers, Kunst	
9:15:00	0:15:00	9:30:00	Ontvangst spreker in gastentent	Marijke de Jong, Liesje Boerema, Jan van der Linden, Anne - Mieke Pol	
9:30:00	0:10:00	9:40:00	Gebed in muziektent	Muziekgroep, Dansers, Ruben, Jan, Marijke, Liesje, Nazorg	
9:40:00	0:15:00	9:55:00	Voorbereiding	Muziekgroep, Dansers, Kunst	
9:55:00	0:05:00	10:00:00	Op podium	Muziekgroep	
9:55:00	0:05:00	10:00:00	Naast podium	Dansers, Kunst	
9:55:00	0:05:00	10:00:00	Que geven aan Lars, GNR, F7	Marijke de Jong en Liesje Boerema	
9:55:00	0:05:00	10:00:00	Digitale aftelklok	Lars van der Ven	
10:00:00	0:00:00	10:00:00	Zangleider zet bij '0' het eerste lied in		
10:00:00	0:10:00	10:10:00	***809 Dit is Jezus*** ***586 Hij is Heer***	Marcel Zimmer	
10:10:00	0:05:00	10:15:00	Welkom, mededelingen + introductie spreker	Jan van der Linden	Schermafbeelding
10:15:00	0:02:00	10:17:00	Oproep medewerkers	Jan van der Linden	Schermafbeelding
10:17:00	0:03:00	10:20:00	Lectuuraankondiging Op weg naar vrijheid – Danielle Strickland CD 43	Jan van der Linden	Schermafbeelding
10:20:00	0:05:00	10:25:00	***KOpw 241 Van A tot Z***	Marcel Zimmer	
10:25:00	0:05:00	10:30:00	Aankondiging collecte	Ruben Flach	Filmpje
10:30:00	0:10:00	10:40:00	Tijdens collecte zingen nr Nieuw en 766	Marcel Zimmer	
			Hemelhoog ***Evt. al 766 De wind steekt op***	Marcel Zimmer	
10:37:00	0:01:00	10:40:00	Que geven aan Elisa	Marijke de Jong en Liesje Boerema	
10:40:00	0:15:00	10:55:00	***766 De wind steekt op*** ***565 Geest van God*** ***- Herstel mijn eerste liefde***	Marcel Zimmer	
10:55:00	0:45:00	11:40:00	Prediking in 4 delen 'Brand het vuur nog in je hart?' Prediking a: Hoop ***Zingen: 702 - De God die eeuwig leeft*** Prediking b: Openbaring ***689 Spreek o Heer: couplet 1 en 3*** Prediking c: Relatie ***484 Ik wil altijd zijn waar U bent couplet 1 en refrein OF*** ***737 Aan uw tafel couplet 1 en 2*** Prediking d: Vervulling	Ruben Flach, Marcel & Lydia Zimmer, Martina Tak	
11:35:00	0:05:00	11:40:00	Que geven aan Daniel	Marijke de Jong en Liesje Boerema	
11:40:00	0:10:00	11:50:00	Uitnodiging	Ruben Flach	
11:40:00	0:10:00	11:50:00	***548 De muziek vervaagt*** ***633 Agnus Dei***	Marcel Zimmer	
11:50:00	0:03:00	11:53:00	Afsluiting en evt. slotlied	Jan van der Linden	
11:53:00	0:05:00	11:58:00	***404 Laat de vlam weer branden***	Marcel Zimmer	
11:58:00			Einde dienst		

Totaal 10 min

Bijlage 12:
Van 1974-2000 had onze organisatie de gospelgroep Discipel op de weg, die ieder jaar van oktober – juni optredens gaf in het hele land. De relevantie: regelmatig ging Leen La Rivière mee en kreeg zo alle liturgieën mee die usance waren in pinkstergemeenten, evangelische gemeenten, protestantse kerken, katholieke parochies, enzovoort. Zo werden de meeste pinkstergemeenten van Nederland bezocht. Van alle concerten en kerkdienst werden verslagen geschreven in een logboek. Die logboeken zijn een interessante bron van informatie.
Bijlage 12: **De Discipel bus**

Bijlage 13: Observaties bij Protestantse kerken
Van 2013 – 2015 maakte Leen La Rivière een serie van een dikke 50 TV documentaires over gebedshuizen in Rotterdam in opdracht van de stad. Dit werd uitgezonden via de kabel onder het motto: gebedshuis van de week. Alle uitzendingen zijn nog steeds te zien op www.station-R.nl zo werden er 16 verschillende protestantse kerken (PKN) bezocht; om iedere uitzending mogelijk te maken waren we een week in zo'n kerk aanwezig. Zo werden er ook 11 traditionele pinkster- en evangelische gemeenten bezocht, maar ook 4 RK parochies, de orthodoxe kerk, een tempel, een synagoge en een aantal moskeeën. De relevantie is dat Leen en team een week aanwezig was in zo'n geloofsgemeenschap en uit de eerste hand ook alle liturgieën meemaakte. Dit is het openingsbeeld van de website; klik erop en je komt bij de documentaires.

Bijlage 14: de diverse liturgieën uitgewerkt:

Megakerken:

-welkom

- een praise lied, up-tempo, high energy

- nog een praise lied

- eventueel welkom plus afkondigingen, instrumentale muziek speelt door

-en dan een paar worshipliederen (deze zijn wat rustiger)

-voor de preek: altijd een wat rustiger worship lied

-preek, half uur maximaal 45 minuten

-challenge (tijdens challenge instrumentale muziek)

-één of twee praise liederen

-zegen (instrumentale muziek speelt door)

-nog een praisesong

Protestantse kerk (x=een aantal seconden pauze):

- welkom
- stil gebed (staande), plus gebed predikant
- bemoediging en groet (staande)

x

- zingen een psalm (staande) met orgelbegeleiding, daarna zitten

x

- kindermoment en zingen kinderlied (met bandbegeleiding)

x

- Gods richtlijnen, een korte tekst gelezen door de predikant

x

- gebed

x

- lezing uit de Bijbel. Dit bijbel gedeelte dient als set up voor de preek. Deze lezing doet iemand uit de gemeente.

x

- zingen van een gezang met orgelbegeleiding

x

- preek door de predikant

x

- zingen een antwoord, meestal een evangelisch lied uit Opwekking, met bandbegeleiding

x

- gebed door de predikant, stil gebed voor iedereen, dan gezamenlijk afsluiten met het Onze Vader

x

- collecte

x

- zingen een slot lied (psalm of gezang), staande, met orgelbegeleiding
- zegen, uitgesproken door predikant, gemeente antwoord met gezongen Amen, alles staande
- afsluitend orgelspel, men gaat koffiedrinken/bijpraten/naar huis

Gewone evangelische gemeente

(p=een korte gesproken overbruggende tekst door zangleider/ster; er is dan geen muziek

-welkom + gebed

-praise song

P

-worship song

P

-worship song

P

-worship song

P

-gebeden (gemeenteleden kunnen luid bidden/

(aan)biddingsmoment)

-worship song

-bijbellezing -preek

P

-worshipsong

- collecte aankondiging, collecte, collectelied

-slotlied

-zegen

Bijlage 15: **traditionele eredienst: gefragmenteerd, na iedere activiteit is er een korte pauze (p).**

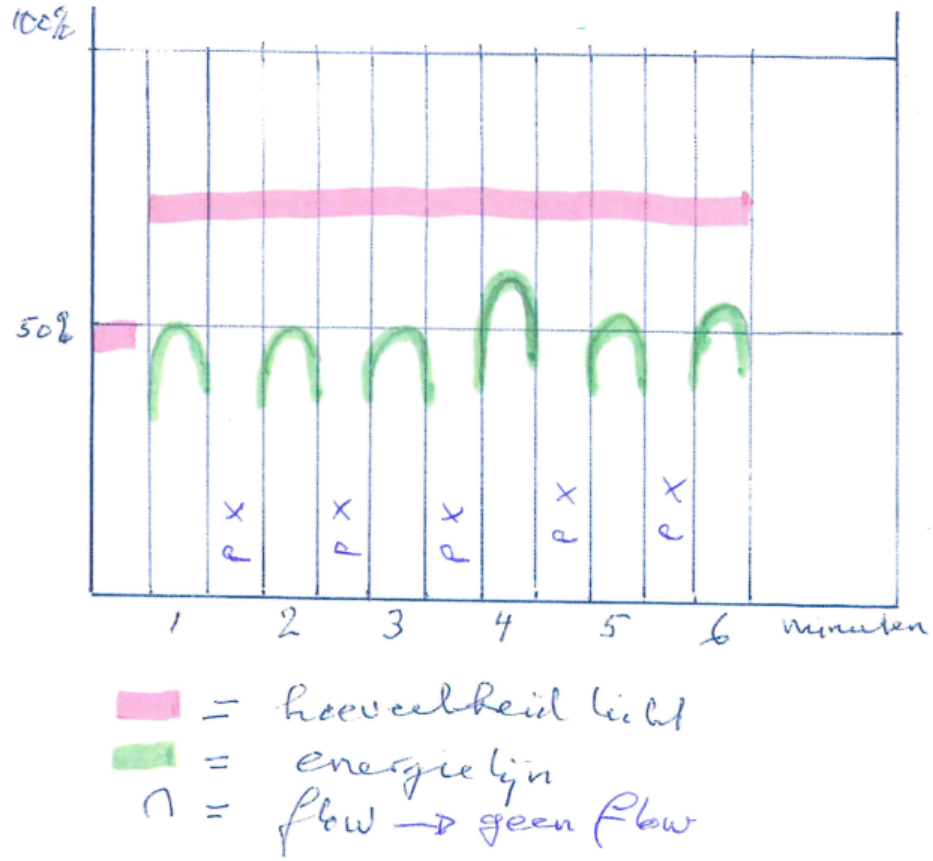

Bijlage 15 B: het ideale format van een evangelische megakerk: flow en high energy.

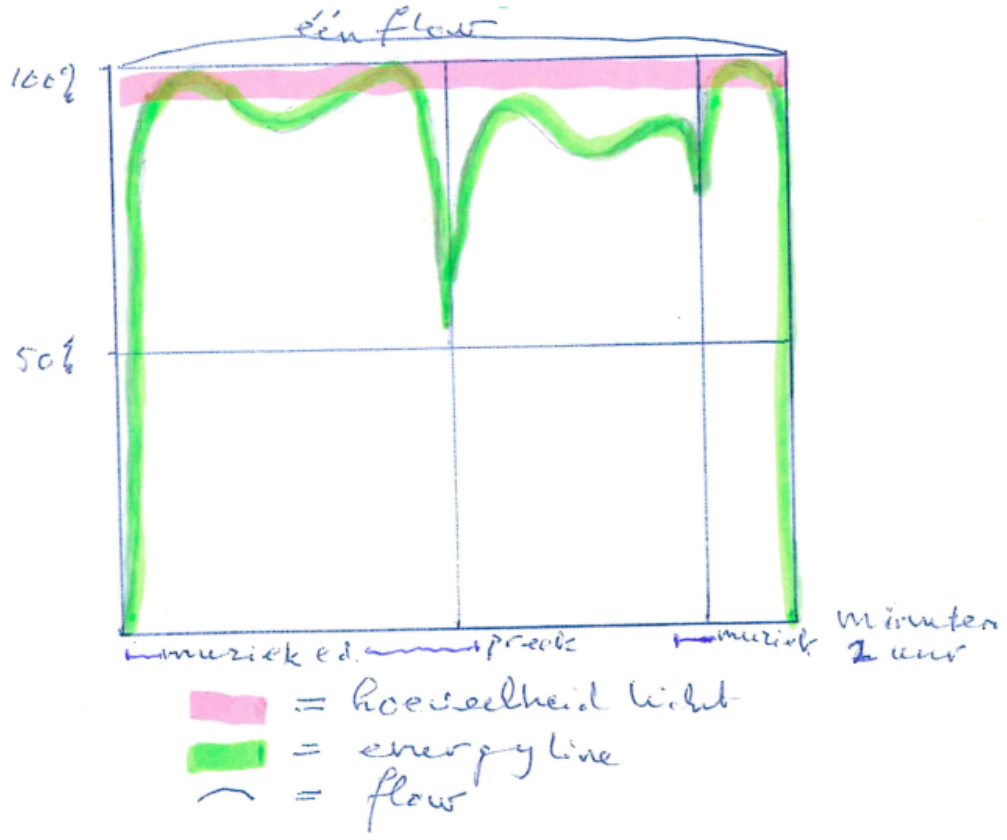

Bijlage 16

OUD (pinkstergemeenten)	**MEGA (evangelische gemeenten)**
Bijbelgebruik:	*Bijbelgebruik:*
Voorliefde voor vertaling 1951	NBV
Nadruk op het 'Woord'	Woord is middel tot persoonlijke ontwikkeling, dus ook om lichaam en geest van die persoon
Karakter dienst	*Karakter dienst*
Rustig voortkabbelend	high energy
	Experience
	Performance georiënteerd
	Grote dynamiek
Taalgebruik	*Taalgebruik*
Afstandelijk	dichtbij
Gij/u	je/jij/wij
Top-down (voorganger is hoger)	gelijkwaardig niveau
Vaak vermanend	bemoedigend
Exclusief (je hoort er alleen bij als Jezus je persoonlijke Verlosser is)	inclusief (dankzij Gods genade hoor je er altijd bij)
God als oordeel	Jezus als vriend
Preek heeft veel bijbelverzen	Preek een enkel bijbelvers
Vaak doctrine gerelateerd	richting meer authenticiteit
Preek duurt 45 minuten	Preek ca. een half uur
Muziek instrumenten	*Muziek instrumenten*
Piano	full band
Soms met hammondorgel	soms met extra blazers
Soms gitaar	soms zelfs strijkers
Zangleider/ster	worshipteam
Muziekliteratuur	*muziekliteratuur*
Bundel Johannes de Heer(1904)	Opwekking
Bundel Glorieklokken(1962)	aanvulling praise & worship wereldwijd
Het oudere deel van Opwekking	ook eigen composities
Na nr.500 worden de liederen 'ongeestelijker'	
Eschatologisch	*Eschatologisch*
Jezus komt spoedig	Jezus zal komen
Invloed boeken van Hal Lindsay/dreiging	dreiging van big brother
Israël is teken aan de wand(1948,1967)	Israël minder toonaangevend
Antichrist is de paus, of communisme	Antichrist is global network, of AI (artificial Intelligence), the great reset
Heb je zekerheid over het hiernamaals	Leven gaat ook om hier en nu
Gebruik van technologie	*Gebruik van technologie*
Tegenwoordig een website	hebben een flitsende website
Gebruik van een enkele microfoon	Volledig professioneel P.A.systeem en
Wat simpele geluidszuilen	Lichtsysteem als in een theater
Materiële religie (gebouw)	*Materiële religie (gebouw)*
Zaaltjes van ca.250-400 personen	high tech theaterzalen of hallen
Matige verlichting (TL)	excellent uitgelicht en ingedeeld
Kleuren: veel bruin	kleuren van theaters

Stoelen/interieur jaren 60/70	Artwork door professionals
Visie op politiek/middenveld	*visie op politiek/middenveld*
Houd je verre van de wereld,	de wereld is van God
Politiek is vijand	steun de Christen Unie (eventueel CDA)
Vakbeweging is een bedreiging	lidmaatschap van CNV of RMU kan
Lid van de EO (als correctie op liberale NCRV)	Lid van EO, kijkt naar Family7 en luistert naar Groot Nieuws Radio
Kinderen gingen/gaan naar een Christelijke school (met de Bijbel)	kinderen gaan naar evangelische school
Nadruk op de eigen gemeente en institutie	Nadruk op gemeenschap, en daarin het Individu en ieders persoonlijke ontwikkeling
Leiderschap/bestuur	*Leiderschap/bestuur*
Pioniers mentaliteit. Pionier is de baas	team als leiderschap, soms ook een RVT
Oudsten ondergeschikt aan voorganger	in leiderschapsteam gelijkwaardigheid:
Vrouwen niet als oudste	vrouwen gelijkwaardig in leiderschapsteam
Wel ruimte voor een vrouw met een gave, Of roeping of speciaal talent(kinderwerk)	Het gaat altijd om gaven en talenten niet om man/vrouw
Nadruk op autoriteit	het gaat om lid als individu en diens keuzes en ontwikkeling

Bijlage 17

Op deze lijst van bijlage 16 is commentaar gevraagd van twee deskundigen welke de evangelische wereld als geen ander kennen: *Jan Wolsheimer* (JW), de directeur van Missie Nederland (de fusie koepel van de Evangelische Alliantie en de Evangelische Zendingsalliantie) en *Joop Gankema* (JG), voormalig directeur van Opwekking:

Bijbelgebruik:

JG: OUD: Er is niet altijd een specifieke vertaling dominant geweest De NBV werd vaak gebruik, maar ook werd er vaak terug gegrepen naar de 51

JW: Ja, die ontwikkeling is herkenbaar. Geloven is holistische dan louter ‘de Bijbel zegt’. Oud evangelisch had nogal eens de neiging om het Woord te gebruiken los van de gelovige. NBG 51 was in die dagen natuurlijk ook de enige vertaling die breed werd gebruikt. Vandaag de dag zijn er veel meer opties. Als theoloog juich ik dat toe, het zijn per slot van rekening “maar” vertalingen.

Karakter van dienst:

JG: OUD: De samenkomsten waren vanaf het begin dynamisch en erg gericht op evangelisatie

JW: De connectiviteit via internet (global village) heeft ervoor gezorgd dat we veel sneller worden beïnvloed door andere tradities. Niet alles past bij onze cultuur. Jongeren slaan wel aan op de MEGA variant. Ik vind verandering in beginsel geen enkel probleem. Als het maar leidt tot diepere navolging van Christus

Taalgebruik:

JG: De MEGA kolom is voor Opwekking de realiteit geweest en is nu nog zo. DE preektijd bleef 45 min

JW: Ja we zijn opgeschoven in de tijd, dus ook het taalveld is ingrijpend veranderd. Evangelische kerken staan daardoor steeds dicht bij de cultuur en kunnen door het taalveld makkelijker een brug slaan dan andere tradities. Je scheiding tussen exclusief en inclusief vind ik wat te scherp. In de misbiologie is veel veranderd - van het in/out denken naar zwerm denken. Dat past bij ontwikkelingen in de cultuur. Van belijdenis naar leven. Daarnaast vind ik het een zegen dat de themapreken heel wat minder zijn geworden. Gebruik weinig tekst en haal er slechts andere teksten bij als deze het punt versterken. De thematisch vorm met een diarree (sorry, term uit mijn theologische opleiding) aan

Bijbelteksten leverde vaak hele beroerde theologie op. De eerste generatie evangelicals zaten erg op gedrag, net als de traditionele kerken. Een flink aantal van die voorgangers heeft de eindstreep niet gehaald (ik ken er verschillende) omdat de authenticiteit ontbrak. Daardoor werd het vooral buitenkant en gewenst gedrag. Hedendaagse voorgangers durven kwetsbaar en echt te zijn.
Muziek:
JG: voor Opwekking, ook hier is de MEGA kolom van toepassing
JW: Deze is herkenbaar, de redenen daarvoor schetste ik al eerder
Muziekliteratuur:
JG: Vanaf het begin werd er al veel gebruik gemaakt van liederen vanuit met name de Engelstalige wereld. Veel vanuit de zuidelijke Baptisten en later veel uit Engeland, maar veel gewone evangelische pinkstergemeenten zingen uit het oude deel van Opwekking, de laatste worden te modern.
JW: MEGA heeft meer ruimte voor een breder scala aan liederen. Theologisch is dat soms wel een dingetje. Gevoelsmatig veel meer antropocentrisch dan in mijn jeugd.
Eschatologisch:
JG: In de omschrijving in beide kolommen kan ik niet Opwekking herkennen
JW: Logische ontwikkeling. Oud evangelisch zat kort op de Tweede Wereldoorlog, Koude Oorlog en nucleaire dreiging. Dat kleurt je eschatologie. Ook de vorming van de staat Israël was bijzonder en werd heel sterk geduid als Gods werk. Inmiddels zien we ook dat het recht wat hoort bij dat volk ook met voeten wordt getreden richting de Palestijnen. Een deel van de mega's zijn daardoor minder uitgesproken. Het wordt tijd dat de evangelische beweging wat volwassener wordt als het gaat om de eschatologie. Veel te veel focus op het kwaad (antichrist) en veel minder op de eigenlijke bedoeling van bijv. de Openbaring, namelijk hoop geven in een donkere tijd. De tijd is ook anders: we gaan een nieuwe technologische revolutie ervaren die erg spannend is, geen wonder dat de Paus heeft plaatsgemaakt voor AI. Ik ben erg blij dat de encyclieken van de Paus door veel evangelische leiders worden gelezen en gewaardeerd. De evangelische beweging was natuurlijk een reactie beweging, dan ga je je afzetten tegen alles wat anders is. Normaal pubergedrag, nu tijd voor volwassen gedrag en ook in de andere tradities waarde leren zien.
Gebruik van technologie:
JG: Mee eens
JW: Ja, meer geld, meer mogelijkheden.
Materiële religie:
JG: Mee eens
JW: Dit geldt aan de MEGA kant maar voor een zeer beperkt aantal kerken. De gemeentegroei beweging van de 90's is echt voorbij. Enkele grote regiogemeenten hebben nog succes maar ik vraag me af voor hoelang? Een event is prachtig, maar niet elke week. Sleutelwoorden zijn participatie, verbinding en echtheid. De kleine zaaltjes komen terug, naast enkele (mega)theaterkerken.
Visie op politiek/middenveld:
JG: Ik denk dat beide kolommen te zwaar zijn aangedikt
JW: Herkenbaar. Het vijanddenken (de wereld en de kerk) was weinig vruchtbaar. Christenen hebben geleerd dat we kennelijk nog wel een tijdje op aarde blijven i.t.t. het escapisme van Hal Lindsey. Dan kun je beter diepe in de kerktraditie kijken en ontdekken dat God overal is. RKK, Oosters-orthodoxe theologie helpt daarbij. GNR is een hit en bereikt een zeer brede waaier van gelovigen, Family 7 een veel kleinere groep. Is nog echt ouderwets evangelisch in aanpak.
Leiderschap/bestuur:
JG: In grote lijnen mee eens
JW: Meer gedeeld leiderschap, dat zie ik ook. Dat is een goede zaak om meer balans te krijgen in de kerk. De kerk is geen soloproject van een 'begeestigde' CEO, maar een lichaam waar oudsten gezamenlijk verantwoording dragen. Het oude model heeft best veel schade aangericht doordat wildgroei niet op natuurlijke wijze werd beteugeld. Ook de ruimte voor vrouwen vind ik theologisch een juiste keuze. Toen ik voorganger was werd ik met Jan aangesproken. Soms was dat iets te nabij,

maar ik ken ook kerken in Nederland waar ik pastor Jan zou heten. Het aardige is dat juist buiten de kerk er veel waardering is voor het ambt - meer dan binnen de kerk. Ik werkte twee jaar als pionier in Amsterdam-Oost en de mensen daar (niet kerkelijk!) gaven mij de naam buurtdominee.

De Pinksterconferentie van Opwekking: de sing-in

Opwekking 2022

Bijlage 18: Artikel maart 2022, Opwekking: nr.673, maart 2022, dit is de eerste keer dat deze centrale spreekbuis van de evangelische pinksterbeweging een artikel publiceerde over de gelijkwaardigheid van de vrouw ten aanzien van alle ambten: een *gamechanger* en dus bijzonder relevant.

In Spreuken 31 staat het bekende loflied op de sterke vrouw, in het Hebreeuws: 'eshet chayil'. Een gedicht dat koning Lemuel schreef over een vrouw, vol wijsheid, met invloed en aandacht voor anderen. Een bijzondere vrouw, die niet alleen veel betekenis had voor de eerste lezers van het Bijbelboek Spreuken, maar die ook ons mag inspireren.

Koning Lemuel begint zijn gedicht met een vraag: "wie zal haar vinden?!" Het klinkt bijna retorisch. Wie is deze vrouw die meer waard is dan edelstenen, de vrouw die haar echtgenoot voorspoed en aanzien geeft?

ESHET CHAYIL

In het Hebreeuws staat hier: eshet chayil. Twee woorden die in het Nederlands vaak wat flets werden vertaald als 'degelijke huisvrouw' of 'deugdelijke vrouw', maar die in het Engels al wat meer kleur krijgen in het 'woman of valor': een vrouw van kracht.

'ESHET CHAYIL' IS IN HET NEDERLANDS VAAK WAT FLETS VERTAALD ALS 'DEGELIJKE HUISVROUW'

Allereerst het woord eshet, dat komt van de stam van het Hebreeuwse woord ishah wat vrouw betekent. Het tweede woord, chayil, is rijk aan betekenis. Want hier ontvouwt zich een prachtige gelaagdheid. Het kan gaan over rijkdom, competenties, overwinning, moed, dapperheid en macht. Maar het ademt ook iets van militaire kracht, doordat het zo dicht aanligt tegen het Hebreeuwse 'chayal', dat 'soldaat' betekent.

Deze vrouw is een moedige strijder. Daarbij zegt chayil in deze context niet zozeer iets over haar fysieke kracht, maar veel over haar hart, overtuiging en karakter.

HAAR HANDEN STREKKEN ZICH UIT

De opbouw van het gedicht in Spreuken 31 is vrij gemakkelijk te ontdekken: de 21 verzen kun je in vier stukken verdelen. De eerste twee en de laatste twee verzen vertellen iets over de waarde van deze vrouw: in de eerste twee verzen wordt haar waarde voor haar man genoemd; die gaat boven robijnen uit, hij vertrouwt haar volledig en hij leunt op haar. En in de laatste twee verzen wordt ze geprezen door de buitenwacht, de mensen in de poorten.

Maar het spannendste deel bevindt zich in het midden. De verzen 13-27 zeggen namelijk iets over haar activiteiten. Allereerst in haar huis of landgoed. Uit de tekst maken we op dat ze ondernemer is, ze verwerft akkers, maar is ook leider en draagt zorg voor haar gezin en haar dienstmeisjes. Ze kookt, wast, maakt kleding en dekens.

Maar let op de draai die de dichter maakt in het midden van dit gedicht. Waar in vers 19 staat dat ze haar handen uitstrekt naar haar spinnewiel en weefspoel, strekt ze diezelfde handen in vers 20 uit naar buiten. Ze strekt zich uit naar de armen, behoeftigen en de ellendigen. Ze heeft niet alleen oog voor haar huis en akker, maar ook voor haar omgeving.

Een tweeluik als het ware, waarin de dichter twee helften naast, maar ook tegenover elkaar plaatst. Heel typerend voor de Hebreeuwse poëzie, omdat het nadruk legt op haar werk voor haar gezin én haar sociale activiteiten. De spil in vers 19 draait als het ware de focus van binnen naar buiten.

Naast deze bijzondere symmetrie is de tekst ook opgebouwd als acrostichon: net als ons Wilhelmus begint elk van de verzen met een letter van het Hebreeuwse alfabet. Van A tot Z, of in het Hebreeuws: van Aleph tot Tav. Een toonbeeld van perfectie en volmaaktheid.

ZE IS STERK

Deze vrouw is sterk, sociaal en bekleed met kracht en glorie. In de geschiedenis hebben veel Bijbeluitleggers en theologen zich afgevraagd over wie dit nou gaat. Over wie schreef Lemuel? En wie had zijn moeder in gedachten toen zij haar zoon raad gaf? Sommige theologen zagen in deze eshet chayil de Thora, de wet, of de Shekinah, de aanwezigheid van de glorie en grootheid van God. Maar ook zag men in de beschrijving van eshet chayil de ziel, de wijsheid of de kerk en gemeente van Christus.

TEGENWOORDIG ZIJN THEOLOGEN HET EROVER EENS DAT HET OVER EEN ECHTE VROUW GAAT

Tegenwoordig zijn theologen het erover eens dat het over een echte vrouw gaat. Tegelijkertijd vormt het beeld van de sterke vrouw ook een mooie parallel naar Spreuken 9. Hierin stelt de dichter twee vrouwen tegenover elkaar: Vrouwe Wijsheid en Vrouwe Dwaasheid. Vrouwe Wijsheid geeft leven, vreest de Heer, zorgt voor haar dienstmeisjes en geeft te eten, iets wat ook klinkt in Spreuken 31. Maar Vrouwe Dwaasheid is onrustig, dom en onverstandig en lokt voorbijgangers op de weg die naar de dood leidt, het leven waar God niet is. Door dit contrast ontvouwt zich in het Bijbelboek iets van de wijsheid die altijd hand in hand gaat met het vrezen van God. *Het begin van wijsheid is ontzag voor God* (Spreuken 1:7).

ZE IS BIJZONDER

Het is opvallend dat de woorden eshet chayil maar drie keer voorkomen in het Oude Testament, want er lopen immers eindeloos veel vrouwen door de Bijbelverhalen die ook wijs en verstandig waren en vol ontzag voor God. Maar de enige vrouw die – naast Spreuken 12:3 en Spreuken 31 - als eshet chayil wordt aangeduid, is Ruth. In de woorden die Boaz over haar spreekt, wanneer zij in de nacht bij hem komt en hem vraagt om als losser op te treden: *daarom dochter, ik zal doen wat je van mij vraagt; iedereen immers weet dat je een bijzondere vrouw bent* (Ruth 3:11 NBV).

Hierin proeven we iets van het karakter van deze vrouw: ze is krachtig, loyaal en leeft naar Gods wet. Het leven van Ruth opent de toekomst van Gods volk, doordat uit het huwelijk van Boaz en Ruth veel later koning David - en in die geslachtslijn uiteindelijk ook Christus - wordt geboren (Mattheüs 1:5).

ESHET CHAYIL VOOR NU

In de kerk wordt de tekst in Spreuken 31 vaak gelezen op moederdag, als tekst om vrouwen te eren die voor hun kinderen zorgen, het thuisfront draaiende houden en die ook in sociaal opzicht hun handen uit de mouwen steken. Maar als je dieper kijkt dan zie je dat het bij eshet chayil niet zozeer iets is wat deze vrouw dóet, maar veel meer hoe ze ís. Eshet chayil zegt iets over haar identiteit. Een goddelijke stem spreekt hier over vrouwen en hun diepe waarde.

Het zegt iets over vrouwen die gaan staan op de positie die ze hebben, waar dan ook. Of je nu thuis voor je kinderen zorgt, als mantelzorger voor je ouders of buren zorgt, een bedrijf of organisatie leidt, spreekt, schrijft of biddend om mensen heen staat. Als je leeft wie je bent dan sta je gewoon op je eigen plek.

Al in de kerk van de eerste eeuwen hadden vrouwen een bediening en lezen we dat ze als leider, apostel, kerkplanter en investeerder in het missionaire werk van Jezus actief waren. Samen, in de gemeente, als bouwers van het koninkrijk, volwaardig en dienend op de plek die God hun gaf in de kracht van de Heilige Geest. Iets waarover Joël al profeteerde: de Geest zal worden uitgestort op alle mensen, oude en jonge

mensen, mannen en vrouwen (Joël 2:28).
Die lijn kunnen we doortrekken naar vandaag. En hoewel we als hedendaagse vrouwen misschien niet per se in de nacht opstaan om ons gezin te eten te geven (vers 15), akkers te kopen (vers 16), wijngaarden te planten of kleding te naaien (vers 19) – uiteindelijk hebben ook wij onze taken en verantwoordelijkheden.

Er kan veel op je afkomen en alles wat je moet doen kan aanvoelen als een puzzel met veel te veel puzzelstukjes. Voor mij wel tenminste. Ik heb net als de vrouw in Spreuken 31 verschillende rollen. Ik ben echtgenote, moeder, werk als teamleider bij Opwekking, doe daarnaast een deeltijdstudie, zit in een bestuur, sluit aan bij de bidstonden van mijn gemeente en wordt daarnaast steeds vaker gevraagd om ergens te spreken of aan mee te schrijven.

Het kan soms aanvoelen als een grote berg. En wanneer koning Lemuel schrijft dat de lamp van eshet chayil in de nacht niet dooft (vers 18), moet ik eerlijk bekennen dat mijn lampje vaak wel dooft.

GEKLEED IN DE KRACHT VAN GOD

Maar dan geeft de dichter een inkijkje hoe deze vrouw haar planning op orde houdt, haar berg werk verzet en ze tot zegen is van haar gezin en omgeving. Want, schrijft koning Lemuel: *kracht en glorie zijn haar kleding*. Ze kleedt zich in de kracht van God. En ik geloof dat daar de sleutel ligt die de dichter van het boek Spreuken ons wil aanreiken in deze tijd.

Ware wijsheid ligt in het ontzag voor de Heer. En een vrouw die ontzag heeft voor de Heer zal worden geprezen (vers 30). Want in het licht van zijn aangezicht, aan de voeten van de Koning, daar ontvangt de zwakke nieuwe kracht, daar worden je handen weer sterk, daar ontvang je shalom, daar krijgt de strijder haar wapens, daar maakt Hij de krijger in je wakker, daar heeft je waarde geen getal. Je hoort alleen nog maar de stem die je diep vanbinnen overtuigt: "Kom maar. Je bent waardevol, eshet chayil." •

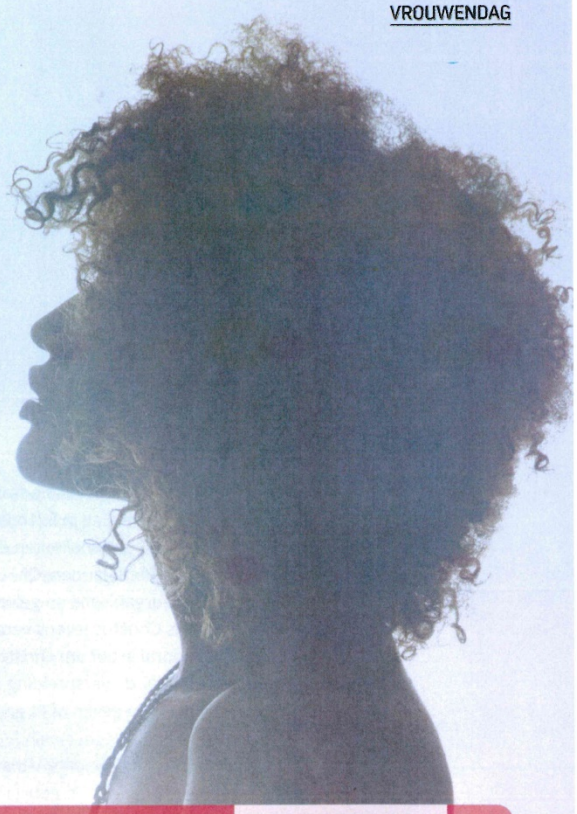

INTERNATIONALE VROUWENDAG

Op 8 maart is het Internationale Vrouwendag. Een dag die in het teken staat van gelijkwaardigheid, solidariteit en vrouwenrechten. Hoewel Internationale Vrouwendag ook in Nederland al 110 jaar gevierd wordt, is er nog veel werk te doen. "Als Opwekking geloven we, ook naar aanleiding van de belofte van de uitstorting van de Heilige Geest, dat God door iedereen heen werkt en dat vrouwen een volwaardige plek hebben in het plan van God met zijn gemeente. Met gaven en bedieningen en door hun plek in te nemen in de gemeente en in de maatschappij," zegt Ruben Flach.

Of met de woorden van Danielle Strickland, spreekster tijdens de Pinksterconferentie 2018: "De kerk kan het zich niet veroorloven om de helft van het leger thuis te laten."

Bijlage 19

MOZAIEK 0318

VOORGANGERSTEAM
Martha Jansen van Rensburg, Kees Kraayenoord, Johan Ravesloot en Nelinda Troost.
RAAD VAN OPZIENERS
Jop en Ellen Douma, Mariska Gerritsen, Herman Heres, Petri Stalenhoef en Freek Twilt.
POST- EN BEZOEKADRES
Mozaiek Centrum, Storkstraat 33, 3905 KX Veenendaal.
CONTACTGEGEVENS
contact@mozaiek0318.nl | 0318-734900 (dinsdag t/m vrijdag) • **www.mozaiek0318.nl**
SAMENKOMSTEN
Wekelijks op zondag in De Basiliek, Wiltonstraat 56 in Veenendaal.

MOZAIEK 033

VOORGANGERSTEAM
Arjen ten Brinke en Emiel Hop.
RAAD VAN OPZIENERS
Jaap de Graaf, Joost Westerink, Larisa van Ginkel en Eddy van den Berg.
POSTADRES
Drie Morgenland 9, 3863 ZG Nijkerk.
CONTACTGEGEVENS
contact@mozaiek033.nl | 033-3038800 (di en vrij-morgen) • **www.mozaiek033.nl**
SAMENKOMSTEN
Wekelijks op zondag in Sporthal Corlaer, Henri Nouwenstraat 4 in Nijkerk.

MOZAIEK 055

VOORGANGERSTEAM
Joël Treuren en Job Vink.
CONTACTGEGEVENS
contact@mozaiek055.nl • www.mozaiek055.nl
SAMENKOMSTEN
Wekelijks op zondag in het Stichting DAP-gebouw, Schorpioenstraat 6 in Apeldoorn.

MOZAIEK 071

VOORGANGERSTEAM
Jarno Zange en Martijn Rutgers
CONTACTGEGEVENS
contact@mozaiek071.nl • www.mozaiek071.nl
SAMENKOMSTEN
Wekelijks op zondag in Kruispunt, Schoolstraat 2 in Voorschoten.

MOZAIEK 010

VOORGANGERSTEAM
Jan-Willem Bosman, Ies Maaswinkel en Eline van de Woestijne.
CONTACTGEGEVENS
contact@mozaiek010.nl
www.mozaiek010.nl
SAMENKOMSTEN
Wekelijks op zondag in Club Blu, Prins Alexanderlaan 37 in Rotterdam.

MOZAIEK 020

VOORGANGERSTEAM
Joël Boertjens en vacant
INTERIM LEIDERSCHAPSTEAM (ILT)*
Ari Boersma, Dwight en Althea Braam, Asger Frederiks, Benjamin en Teri van Essen, Sydney & Ruth Blom, Joël en Marjoke Boertjens.
CONTACTGEGEVENS
contact@mozaiek020.nl
www.mozaiek020.nl
SAMENKOMSTEN
Wekelijks op zondag in CSB Amsterdam, De Cuserstraat 3 in Amsterdam.

MOZAIEK 0548

INTERIM LEIDERSCHAPSTEAM (ILT)*
Arno en Joke Hofman, Ruben en Sanne ter Harmsel, Herman en Anneke Prinsen, Wim en Marije Breukink.
CONTACTGEGEVENS
contact@mozaiek0548.nl
www.mozaiek0548.nl

MOZAIEK 0521

INTERIM LEIDERSCHAPSTEAM (ILT)*
Jaco Bos, Marijke Bos, Karsten en Adrianne Rook, Diederik Stoorvogel en Peter van der Mark.
CONTACTGEGEVENS
contact@mozaiek0521.nl
www.mozaiek0521.nl

MOZAIEK 036

INTERIM LEIDERSCHAPSTEAM (ILT)*
Hans Bennis, Tonneke Bijker, Annemarie ten Brinke, Danielle en Jonathan van Es, Frank en Linda Terlouw en Eudia Winia.
CONTACTGEGEVENS
contact@mozaiek036.nl • www.mozaiek036.nl

Iedere zondag is er een online kidsdienst met Ollie en Sophie om 9.00 uur en een livestreamdienst vanuit Mozaiek0318 om 11.00 uur. Actuele informatie over onze diensten en het bijwonen daarvan is te vinden op onze websites.

* **Startende Mozaiek gemeentes hebben een interim leiderschapsteam (ILT) totdat er minimaal twee voorgangers zijn benoemd.**

Bijlage 20

NIEUWSANALYSE

MARINA DE HAAN nd.nl/geloof BEELD MOZAIEK

7
NEDERLANDS DAGBLAD
DONDERDAG 18 NOVEMBER 2021

Visie maakt Mozaiek aantrekkelijk

De evangelische gemeente Mozaiek groeit explosief. Steeds meer mensen weten de digitale weg te vinden naar de zondagse livestreams. Ook worden nieuwe gemeenten door het land geopend, waarbij nieuwe leiders worden aangesteld.

Wat maakt Mozaiek populair onder voorgangers? Zijn het de volle zalen? Het platform? De muziek? De visie? Of een combinatie?

▸ VEENENDAAL

'Wat is het met al die voorgangers die overstappen naar Mozaiek?', klinkt het op Twitter. Wat maakt deze gemeente populair onder voorgangers? Zijn het de volle zalen? Het platform? De muziek? De visie? Of een combinatie?
Vreemd is het niet dat Mozaiek drie voorgangers achter elkaar heeft aangenomen. Komende periode zullen er nog meer volgen. Om nieuwe kerken te openen is er simpelweg leiderschap nodig. Mozaiek is bezig zes nieuwe gemeenten te starten, onder meer in Amsterdam, Rotterdam en Leiden. Voor die drie locaties zijn de afgelopen maanden nieuwe voorgangers aangesteld: Joël Boertjens in Amsterdam, Jes Maaswinkel in Rotterdam en Martijn Rutgers in Leiden.

traditie

Mensen uit onder andere de gevestigde kerken worden voorganger bij Mozaiek. Zo komt Maaswinkel uit de Nederlands Gereformeerde Kerken en Rutgers uit de Christelijke en Nederlandse Gereformeerde Kerken. Je zou daaruit kunnen concluderen dat ze ontrouw zijn aan hun eigen traditie, maar is dat terecht? De kerk in Nederland is aan het veranderen door onder meer vergrijzing en krimp.
In traditionele kerken is het niet langer vanzelfsprekend dat predikanten aanblijven binnen het eigen kerkgenootschap. Voor veel dominees is het een eenzaam bestaan, waarbij hoge druk en verwachtingen kunnen leiden tot burn-out en omscholing.
Voor een nieuwe generatie dominees is het aantrekkelijk om zich bij Mozaiek aan te sluiten. Mozaiek staat voor meervoudig leiderschap, met een focus op teamverband, persoonlijke relatie en vriendschap. Ook wordt ingezet op iemands kerncompetenties en talenten. Daar wordt in gevestigde kerken al lang over gesproken, maar dat komt niet overal goed van de grond.
De evangelische kerk heeft een ander bestuursmodel dan een traditionele gemeente. Predikanten willen vaak veranderen, maar een kerkenraad wil dat niet altijd. Dat speelt bij Mozaiek niet, omdat zij geen kerkenraad heeft. Wel een raad van opzieners, maar de voorgangers leiden de gemeente. De lijntjes zijn kort. Dat maakt de gemeente wendbaar, maar ook kwetsbaar. Als je een bepaalde visie en manier van werken hebt, kun je eenvoudig je eigen beleid bepalen.

Iedereen welkom

Wat Mozaiek verder populair maakt onder voorgangers is dat de gemeente een plek is waar iedereen welkom is, ook met gebrokenheid. Die visie klinkt bij sommige voorgangers als (aanbiddings)muziek in de oren. Het lijkt niet te gaan om de volle zalen en het online bereik. De nieuwe gemeenten zijn pioniersplekken, nieuwe leiders komen niet in een gespreid bedje. Het wordt hard werken. Ze doen een stap in het onbekende. Een stap in geloof, in evangelische termen. Vanaf het platform wijzen voorgangers, en sprekers, altijd naar boven. Er wordt niet gepronkt met hoe succesvol Mozaiek is, omdat het daar niet om gaat. Kees Kraayenoord, die de kerk startte, zegt vaak vanaf het podium: 'Het gaat om Jezus.' Blijkbaar trekt een eigentijdse kerk met een helder geluid en duidelijke visie niet alleen veel nieuwe kerkgangers, maar spreekt het ook voorgangers uit andere kerken aan. Het is nu wachten op de eerste vrouwelijke voorganger van kleur.

Bijlage 21

MOZAIEK
magazine #25
Willeke zag Kees bij tv-programma Beau
'Hoe mooi is het dat je jezelf kunt zijn.'
Dienende gezinnen in Mozaiek
'Een drukke bedoening, als iedereen meehelpt.'
Ido Buwalda
Afscheid als voorganger, maar nog steeds actief.

Bijlage 22: commentaar predikant uit Veenendaal (letterlijke transscriptie, met toestemming gepubliceerd)

Wat Mozaïek betreft: ja, wij hebben veel goede betrokken gemeenteleden zien vertrekken. Ons muziekteam van 35 mensen was op een gegeven moment gehalveerd. Bijna al onze leiders van de Alpha, de kinderdiensten, ouderlingen en diakenen vertrokken. Vaak omdat hun kinderen zich meer thuis voelden in het hoog-podium-gehalte muziekgebeuren van Mozaïek. Ook tijdens Corona hebben we het idee dat veel mensen erg aangetrokken werden door de veel geliktere 'shows' van Mozaïek, al heeft zich dat nog niet vertaald in grote aantallen mensen die over zijn gegaan. De Bethelkerk heeft gewoon nog een heel trouwe 'inheemse' kern van families die al vanaf de Afscheiding (in 1836 is de Bethelkerk ontstaan) bij de Bethelkerk horen. Wat dat betreft is Mozaïek veel meer een kerk van mensen die niet oorspronkelijk Veenendaals zijn. Op de NGK Veenendaal heeft Mozaïek minder invloed gehad. Er zijn niet veel mensen vertrokken in de beginjaren van Mozaïek, misschien ook wel omdat het ook een meer diverse evangelische gemeenschap is, die vooral rond de vorige voorganger is gegroeid. Hij heeft daar 21 jaar gestaan. (Daarom was het ook goed om een interim-predikant in te zetten en ik was beschikbaar.)

Als toch een beetje een buitenstaander (ik heb nooit echt in Veenendaal gewerkt, behalve dan die laatste anderhalf jaar tijdens de Corona pandemie): Mozaïek heeft niet echt bijgedragen aan de groei van het Koninkrijk. Het zijn met name mensen uit alle kerken in Veenendaal en in de verre omtrek die naar Mozaïek zijn gegaan. Het positieve is misschien dat het voor jongeren aansprekend is en dat veel jongeren daardoor bij de 'Kerk' zijn gebleven. Maar het heeft ook veel spanning in andere gemeenten opgeleverd, die geleid hebben tot overspanning van predikanten en ambtsdragers. Vooral in de PKN en in de GKV. Het heeft ook een ander aspect als het gaat om het onderwerp van jouw studie: de betrokkenheid van kerk en samenleving is er anders door geworden. Door het hoge podium gehalte van Mozaïek wordt de nadruk op de prachtige belevenisdienst nog duidelijker en de betrokkenheid bij de 'wijk' (Mozaïek staat in een industrieel gebied) minder.
Jan Wessels, CG Bethelkerk,Veenendaal en NGK Veenendaal.

Bijlage 23 Interview Kees Kraayenoord op 28 mei 2022 te Veenendaal (letterlijke transscriptie, met toestemming gepubliceerd)

Eén van de zaken die mij beziggehouden is of en hoe het Evangelie relevant is en de kerk relevant kan zijn in de huidige samenleving. Dat is verbonden met de vraag hoe Jezus relevant is, hoe afweziger geloof c.q. kerk in de samenleving is, hoe relevanter Jezus wordt. Zeker nu de samenleving volop in beweging is door de oorlog in Oekraïne, de opkomst van extreemrechts, dan moeten we goed nadenken over de relevantie van de boodschap van Jezus, ik vind dat bijvoorbeeld in de ‘zaligsprekingen’ en wat Jezus daar zegt is ook relevant als je geen christen bent. Dus hoe vertalen wij dat. Te lang hebben we gedacht ‘Gods kerk heeft een missie’, maar misschien moeten we het omdenken en ons afvragen wat Gods missie is met de kerk, wat is Gods plan. En dat moet geplaatst worden in alle maatschappelijke ontwikkelingen. Evangelicals zijn bekend van allerlei acties, maar we moeten goed nadenken wat en hoe we zaken brengen. Een evangelische kerk in de USA had een kunstexpositie, maar een kunstwerk met een quote van Gandhi moest verwijderd worden, want dat was niet ‘born again’. Kijk zo moet het dus juist niet: dommigheden etaleren. We hebben te vaak het Evangelie versmald tot de trits: ellende – vergeving – dankbaarheid voor verlossing. Ook al is dit waar, het is niet alles, want het begint met Gods schepping, we zijn allemaal geschapen naar Gods beeld en vanuit dat perspectief staan we allemaal naast elkaar en veroordelen we hen niet en zien we ze als per axioma als ‘verloren’. Dus wat is het Evangelie dat wij brengen? Dan gaat het juist om de persoon en boodschap van Jezus zelf. Het goede nieuws IS Christus, want Hij omarmt deze hele wereld met grote bewogenheid, het gaat dus ook om het hier en nu, om het herstel van DEZE wereld

en niet straks in de hemel is alles goed. Het raakt dus ook gerechtigheid en recht in de samenleving, om klimaat, en het raakt ons handelen met de schepping. Als we die breedte niet zien, ja, dan zijn we niet relevant voor de samenleving. Amnesty, Greenpeace e.d. hadden opgericht moeten zijn door christenen…net zoals William Wilberforce vanuit zijn geloof zijn hele leven streed in het Engelse parlement voor de afschaffing van de slavernij. Evangelicals moeten niet langer de aarde plunderen, want 'wij gaan straks toch naar de hemel'. Er zit soms meer evangelie bij seculiere organisaties die zich zo inzetten voor het goed van allen, de kerk moet eigenlijk hier tot bekering komen. We behoren smaakmakers te zijn van het dagelijkse en publieke leven, het zout in de pap zijn, dus niet dat alles zout wordt, dan is het vergif. Het is niet de bedoeling om van iedereen een christen te maken, maar om te zorgen dat iedereen zijn bestemming vindt. We moeten als zaad de akker in en niet als zaad gezellig bij elkaar te blijven. Ik las laatst dat iemand zijn werk in de verpleging opzegde om in 'full time ministry' te gaan, verdorie, die persoon nam een verkeerde stap, want verpleging is al 'full time ministry'. Als een voetballer tot geloof komt, moet hij vooral bij zijn club blijven en niet een christelijke voetbalclub gaan oprichten. Je moet dus IN de samenleving zichtbaar zijn als kerk, zichtbaar zijn IN de stad, dat is de locatie waar we zichtbaar moeten worden. Ik zie hier duidelijk een taak voor voorgangers en predikanten, want een groot probleem is, dat ze als academisch gevormden niet echt weten wat er in de samenleving speelt, eigenlijk zou men na een theologische studie eerst eens enige tijd in een fabriek moeten gaan werken. Een ander probleem bij de theologische opleiding is dat men niet onderwezen wordt in leiderschap.

Ongeveer elf, twaalf jaar geleden groeide de visie in mij voor gemeente zijn als de plaats voor aanbidding. Ik stopte met touren met mijn band en settelde in Veenendaal. Daar was toen één evangelische gemeente en een baptistengemeente naast de vele kerken, maar hier had ik geen klik mee, bovendien kon mijn gezin daar geen echte plek krijgen: mijn vrouw en dochters waren als vrouw overal uitgesloten van taken en ambten en dat viel niet te rijmen met onze visie op gemeente, waar iedereen deel van moet kunnen zijn. Zo begonnen we een eigen gemeente met dit open en charismatisch profiel. De roeping die we al hadden uit onze tourtijd wilden wij gaan toepassen en waarmaken in een lokale setting, waarbij we een school voor aanbidding wilden zijn en dat was voor geen mogelijkheid in te passen in bestaande kerken en evangelische gemeenten. We zijn dus iets extra's naast al het andere.

De naam Mozaïek vond ik een geweldig concept, een beetje 'gepikt' van de Mosaic Church in LA. Deze kerk begon in een nachtclub, zoals nu M010 bij jullie in Rotterdam, de arts speelden een belangrijke rol en niemand in Nederland kende die kerk, dus waarom niet deze naam gebruiken voor de set up in Veenendaal, niet wetende dat er een landelijke uitrol zou komen en wellicht gaan we over de grenzen heen. Hoe dan ook, we zijn een kunstwerk in gebrokenheid. Jouw en mijn gebroken leven komen samen en vormen een kunstwerk, denk aan de mozaïeken in de oosters orthodoxe kerken, dichtbij zie je de kapotte stukjes, en op afstand zie je opeens het kunstwerk b.v. het gelaat van Jezus, zo willen wij als kerk zijn.

Groei: de eerste dienst hadden we ongeveer 40 personen, na 1 jaar 400 personen, na 2 jaar 600 personen, na 3 jaar 1000 personen, na 4 jaar 1500 personen, na 5 jaar 2000 personen en zo groeien wij door. In 2019 zaten we op 4000 personen (dus dubbele diensten in Veenendaal) en al 1000 in Nijkerk en besloten we verder te gaan splitsen. In de beginjaren ging het van zaaltje naar groter zaaltje totdat dit eigenlijk niet meer ging, in 2015 is daarom De Basiliek gebouwd.

Bestuursmodel: Ja, dit is anders als in de kerken en andere evangelische gemeenten. Het is gebaseerd op ervaring en voortschrijdend inzicht. Een kerk heeft bijvoorbeeld 20 ouderlingen en men krijgt daar een portefeuille, waarbij eigenlijk niet wordt gekeken naar bedieningen en/of roepingen, dus gaat besluitvorming en innovatie heel langzaam. Datzelfde zie je in een evangelische gemeente met bijvoorbeeld acht oudsten, daar heeft men ook portefeuilles en wordt er niet naar roepingen en bedieningen gekeken, het is duidelijk dat die bestuursvormen niet passen bij Mozaïek als beweging.

Bij ons gaat het erom of mensen tot een taak geroepen zijn, of men een echte bewogenheid heeft voor zo'n taak in de gemeente c.q. mensen. We zoeken dus mensen met een specifieke bewogenheid, verlangen en de vaardigheden, dus geen portefeuillehouders (ambtelijke en bureaucratische benadering). De leiding van Mozaïek ligt dus bij voorgangers en coordinatoren, die daar dus zitten vanuit roeping en bewogenheid. Dan hebben wij een Raad van Toezicht die alles in de gaten houdt qua visie op de lange termijn en daarop alles toetst.

Gender: al tijdens mijn opleiding (Pinksterbijbelschool/ Azuza VU) raakte ik ervan overtuigd dat vrouwen ook een taak en opdracht hebben in de kerk. We laten anders 50% van ons potentieel liggen. Dus vanaf het begin van Mozaïek zijn vrouwen volledig gelijk in alle mogelijkheden, roepingen en functies. We zeggen het zo soms op een introductiecursus als hier een vraag over is: "mannen mogen in Mozaïek hetzelfde als vrouwen". We zijn een echte inclusieve kerk, dus ook homo's zijn van harte welkom in alle geledingen. Maar we streven naar een zodanige openheid en acceptatie, dat ook mensen, die hier heel anders over denken zich toch thuis kunnen voelen, geven we elkaar dus ruimte, accepteer je dat, is er wederzijds respect, ga je niet ingraven dat jij echt weet wat de Bijbel zegt of i.d. En als dat antwoord ja is, dan kunnen we samen bouwen aan Mozaïek.

We leren ook van debacles van anderen zoals van Hillsong en Willowcreek, zeg nooit dat het bij jou niet kan gebeuren. Die ellende komt niet door de organisatie, maar wat zit in de harten van mensen, machtsmisbruik kan dus voorkomen, en daar zul je open en eerlijk naar moeten kijken, één van onze manieren is daarom meervoudig leiderschap. Daarnaast moet iedereen die in leiderschap komt een gedragscode ondertekenen, hoe gaat men om met macht en manipulatie, het gaat dus niet alleen om seksualiteit. Wij zijn dus totaal niet georganiseerd zoals megakerk Hillsong, daar was de seniorpastor Houston een soort CEO en de afdelingen over de wereld werkten via een soort franchise en waar niet gereageerd werd op klachten. Daarnaast hebben wij meldpunten zowel intern (vertrouwenspersonen) als extern, we zijn ook aangesloten bij SEM (Stichting Evangelisch Meldpunt). En zo proberen wij een veilige plek te zijn. Je moet dus met iedereen doorlopend het gesprek voeren, stel dat er een gerede klacht is met de slachtoffers en ook met daders. Ook zijn we alert op manipulatie, want zeker bij ons evangelisch pinksteren komt zoveel manipulatie voor, omdat te makkelijk mensen 'namens God' gaan spreken.

Wij willen ook niet een 'celebrity-cultuur' zoals gesignaleerd door Miranda Klaver in haar onderzoek naar Hillsong (Amsterdam, Londen) zijn. In het begin werden wij de 'Kees Kerk' genoemd. De bestrijding van zoiets is meervoudig leiderschap, daarnaast zijn de nieuwe M-kerken autonoom, ik ben ook niet senior-pastor of zoiets in de M-gemeenten. Ieder systeem is kwetsbaar, ook het onze, toch geloven we in ons DNA, met de groei van ons aantal kerken, word ik steeds minder het gezicht en dat moet ook.

Aanzuigende werking: ja dat hebben wij en dat bezien we met enige gêne en is ook niet de bedoeling, maar het komt voor dat musici en alpha leiders zich bij ons aansluiten. Maar daarvoor zijn we niet opgericht. Aan de andere kant ligt er dan de vraag op tafel: hoe komt het dat die kerk deze mensen niet kan vasthouden? De klacht van vertrek van goede mensen is gelijk ook een spiegel ten aanzien van het eigen functioneren als kerk. Er zijn zo ook aardig wat voorbeelden van jongeren die zo graag bij ons naar de kerk willen en niet hebben of beleven in hun eigen kerk. Iemand noemde ons laatst 'stofzuigerkerk', maar dan zou ik willen opmerken, waarom gaat die dominee dan niet in zijn eigen kerk stofzuigen? Maar daar loopt zo iemand vaak aan tegen de structuur dat ouderlingen geen vernieuwing of andere aanpak specifiek gericht op jeugd willen. Zo hadden wij hier laatst een predikant uit Zeeland die graag een aanpak voor jeugd wilde á la Mozaïek, maar liep helemaal kapot op zijn kerkenraad van een 30 man. Ja dat is het niet raar dat er op zeker moment een nieuwe M-kerk van start gaat in Zeeland.

Toekomst: ik hoop dat we een beweging zijn en blijven. Tot nu toe zijn we dat. We zijn een beweging van ondernemende plaatselijke kerken en dat dit blijft groeien, niet als concurrentie ten aanzien van

anderen, maar juist als bijzondere aanvulling. Ik hoop dat het een kerk blijft die creatief is en een kerk waar ieder mag zijn zoals men is. Ik denk ook na over mijn eigen toekomst. Er zit spanning tussen artiest/kunstenaar zijn en voorganger/episcopos (met anderen samen uiteraard). Als onderdeel daarvan is het investeren in nieuw leiderschap die verantwoordelijkheid dragen.

Kees Kraayenoord in actie als spreker in M010. Voorkant van zijn boek.
Daaronder artikel in het ND naar aanleiding van het tienjarig bestaan van Mozaïek0318

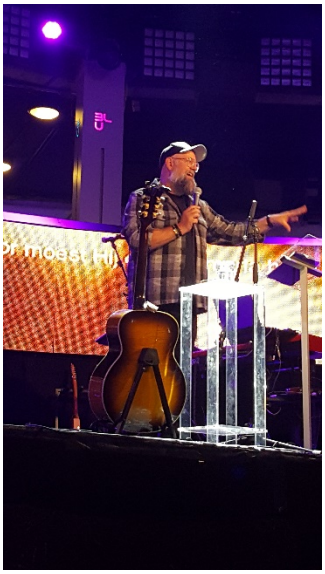

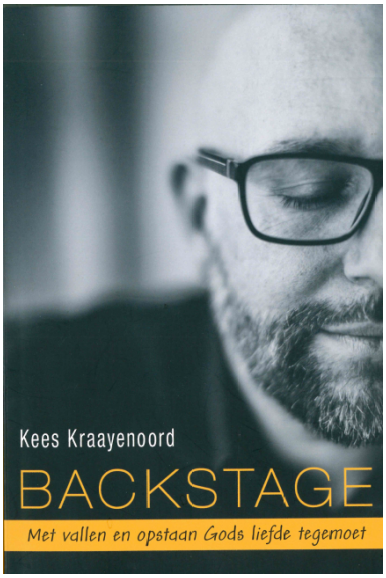

NEDERLANDS DAGBLAD
DINSDAG 18 JANUARI 2022

MARINA DE HAAN nd.nl/geloof BEELD MOZAIEK / KCREATIONS FOTOGRAFIE

Mozaiek oogst in tien jaar tijd applaus en kritiek

...Mozaiek is jarig. De evangelische kerk is in tien jaar uitgegroeid van huiskerk tot megakerk met drie lokale gemeenten in Nederland, en minstens zes gemeenten in de opstartfase.

...'Mozaiek biedt een vorm waar het om Christus draait, maar die ook ruimte laat voor verschillende opvattingen.'

Mozaiek is jarig. Oprichter Kees Kraayenoord zei afgelopen zondag in de feestelijke dienst: 'We willen kerk zijn midden in de samenleving.'

► VEENENDAAL

'Wat nogal stamelend en soms zelfs onzeker begon in een huiskamer is nu een gemeente die tien jaar bestaat', schreef voorganger en oprichter Kees Kraayenoord zaterdag op Instagram. Het is tien jaar geleden dat Mozaiek0318, een evangelische gemeente in Veenendaal, haar eerste dienst had in woongebouw De Shelter. Afgelopen zondag werd Mozaieks verjaardag gevierd tijdens een onlinedienst in evenementenhal De Basiliek.

Kraayenoord zei op Instagram: 'Tien jaar hoogtepunten, maar ook echt moeilijke momenten, strijd en zorg, voorziening en overwinning, winst en verlies, kritiek en applaus, maar in alles Gods trouw. Hij liet ons nooit los.' Ook benadrukte Kraayenoord in de livestream dat Mozaiek 'maar een heel klein stukje kerk is'. 'We zijn verbonden met de kerk van Nederland.'

verbondenheid

Mozaiek0318 is inmiddels uitgegroeid tot een megakerk met onder meer conferenties, album-opnames, doopdiensten, een podcast en een magazine. Tijdens de pandemie is het bereik van de lokale kerk online significant gegroeid, met geregeld tienduizenden kijkers. Mozaiek is al lang niet meer enkel een kerk in Veenendaal. Er zijn ook gemeenten in Nijkerk en Apeldoorn, en er zijn concrete plannen voor zes nieuwe kerken, zoals in Leiden, Rotterdam en Almere. Kraayenoord: 'We staan aan de voorzijnstijl van nog meer gemeenten in dit land.'

Mozaiek is een kerk waar niet iedereen het met elkaar eens hoeft te zijn, stelt hoogleraar antropologie Miranda Klaver. 'Ze bieden een vorm waar het om Christus draait, maar die ook ruimte laat voor verschillende opvattingen. Dat sluit aan bij een bredere ontwikkeling van evangelische christenen. Je hoeft elkaar niet de tent uit te vechten. Bij Mozaiek ligt een sterke nadruk op verbondenheid.'

Toch krijgt de 'ideale ED-kerk' tolkens de nodige kritiek als ze een nieuwe lokale kerk aankondigen. Klaver: 'De groei van evangelische kerken zorgt altijd voor kritiek die voornamelijk van gelovigen uit andere kerken komt. Dat is een feit. Maar een feit is ook dat Mozaiek meer dan een gevestigde kerk óók in staat is om nieuwe niet-gelovige mensen aan te trekken.'

Waar steeds meer kerken sluiten, blijft Mozaiek groeien, zegt spreker Jan Pool. Hij is geregeld gastspreker in diensten van de kerk. 'Deze groei geeft mij de hoop en verwachting dat de kerk van Nederland weer tot bloei kan komen. Je kunt met afgunst naar de groei kijken, of je juist laten inspireren.' Hij noemt de voorbeeldfunctie van de kerk. 'Ik vind ze een voorbeeld, omdat ze bewust gekozen hebben voor meervoudig leiderschap. Ze laten daarnaast zien hoe je mee kunt bewegen met de samenleving, en eigentijds kerk kunt zijn.'

Kraayenoord en zijn vrouw Nicole, die nu op het secretariaat van de kerk werkt, ervoeren een roep van God om een nieuwe gemeente in Veenendaal te starten, schrijft de aanbiddingsleider in zijn autobiografie *Backstage* (2017). 'In mijn hoofd hoorde ik de afkeurende en spottende geluiden al: gaat Kees Kraayenoord, die zanger, een gemeente starten? En waarom dan niet daar waar nog geen kerken zijn?'

Biddend en pratend schreef het stel een visie voor wat nu Mozaiek is. Het moest volgens hen een gemeente zijn waar alle mensen mogen komen zoals ze zijn. 'Want echte aanbidding begint daar waar we God ontmoeten in onze gebrokenheid.' En: 'God aanbidden, van elkaar houden en onze omgeving dienen.'

Mozaiek is bekend geworden door de aanbiddingsmuziek. 'Aanbidding is een belangrijke pijler binnen de kerk. Ze geloven in de kracht van worship', vertelt zangeres Eline Bakker. Zij schreef onder andere samen met Kraayenoord de nummers 'Jezus Overwinnaar' en 'Alpha en Omega'. 'Maar de liedjes worden niet alleen voor Mozaiekers geschreven. Het doel van veel nummers is om de kerk van Nederland te bemoedigen.'

In 2010 werd Mozaiek0318 een huiskerk in Veenendaal. De eerste officiële dienst was 15 januari 2012. 'Tien jaar geleden begonnen we de eerste dienst met de preekenserie 'What's in a name?', omdat God iets met namen heeft. Een naam geven is waarde toekennen', zei Kraayenoord zondag in de livestream. 'Wij wilden elke zondag uitleggen waarom we Mozaiek heten. We zijn allemaal een gefragmenteerd stukje. Op zichzelf staand denk je: wat heb je eraan? Maar als het samengevoegd wordt door de Kunstenaar ontstaat er een kunstwerk. Dan zie je Gods liefde, goedheid, herstel en genezing. Samen zijn we één, het is de verwijzing naar de grote liefde van God.'

Jarko De Witte van Leeuwen en zijn man Jos herkennen die liefde bij Mozaiek. 'Het is voor ons als homostel altijd spannend hoe welkom we zijn in een kerk. We kenden Kees Kraayenoord nog uit zijn tijd als gospelzanger. Hij bracht het 'open armen evangelie' van Christus toen al in de praktijk. Dus we dachten: laten we naar de kerk van Kees gaan. We voelden ons als stel en als gezin met twee kinderen meteen welkom.'

Vorig jaar is binnen de gemeente een lhbti-groep gestart, waarin het echtpaar een trekkersrol heeft. Op het vlak van acceptatie valt nog vooruitgang te boeken binnen de kerken, vinden ze. 'Jezus was niet kritisch naar zijn zegen. We hopen dat veel mensen de open armen van Jezus zullen herkennen in de opstelling van Mozaiek.'

toekomst

Kraayenoord kijkt vol 'verwondering en verwachting' uit naar de toekomst. 'We willen een kerk zijn met hemelse autoriteit om hemel en aarde aan elkaar te verbinden. Ik denk aan genezing, herstel, bevrijding, maar ook aan het doen van recht', zei hij in de dienst. 'We zijn onderweg. We hebben het nog niet bereikt. Een verjaardag is enerzijds om terug te kijken, te vieren, misschien zelfs vergeving te vragen voor wat er is misgegaan. En anderzijds om vooruit te kijken in verwondering en verwachting – dat God nog meer in en door ons wil doen.'

Ook bad hij: 'Heer, behoed ons ervoor dat Mozaiek 'Moza-kliek' wordt. We willen kerk zijn midden in de samenleving, een plaats van herstel zijn in gebrokenheid.' ‹

Bijlage 23-E

6

NEDERLANDS DAGBLAD

DINSDAG 21 JUNI 2022

REDACTIE ND nd.nl/evangelisch

Mozaiek-voorman neemt een paar maanden rust

► VEENENDAAL

Kees Kraayenoord legt vanaf 1 juli zijn werkzaamheden bij Mozaieko318 een paar maanden neer.

Dat vertelde de voorganger zondag tijdens een dienst van de evangelische gemeente in Veenendaal. Kraayenoord zegt tot rust te willen komen. 'Mijn vrouw Nicole en ik zijn ooit met Mozaiek begonnen aan de keukentafel en sindsdien is het een rollercoaster geweest. We vielen van verbazing naar verwondering. God heeft veel gedaan; het is een prachtig avontuur. Maar soms was het ook erg druk.'

Tien jaar geleden was de eerste dienst van Mozaiek in Veenendaal. Tegenwoordig heeft de kerk vestigingen in plaatsen als Nijkerk, Apeldoorn, Rotterdam, Amsterdam, Almere, Steenwijk en Rijssen.'Er liggen steeds meer verantwoordelijkheden in mijn handen', zegt Kraayenoord. 'Het is goed om dat even los te laten en te horen van God wat Hij voor mij nog in petto heeft. Daarom ga ik de komende tijd met veel mannen en vrouwen van God praten en bidden om Gods stem te horen.' Hoe lang deze periode gaat duren, vertelde hij niet. <

Bijlage 24 Observatie verslag 1ste introductieavond M010 op 3 november 2021 in Evangelische school De Passie, door Leen La Rivière

Voor deelname moet je je registreren via een up-to-date registratiesysteem. Ze hebben dan gelijk je gegevens voor een nieuwsbrief. Je kunt pas lid worden als je 2 informatieavonden gevolgd hebt. Men wil je grondig informeren om problemen achteraf te vermijden. Dan weet je waarvoor Mozaïek voor staat. Op de stoelen ligt een modern magazine over Mozaïek. Men wordt hartelijk welkom geheten om 19.30 en met koffie en koekjes. Sprekers straks op het podium. In de zaal een inspreekmicrofoon voor vragen. Tegen 20.00 is de zaal gevuld met ongeveer 100 personen. De meesten in de leeftijdsgroep 20-35 jaar.

20.00 begint een jonge vrouw Léanne van Goch. Ze heet iedereen welkom. Daarna vertelt ze dat een groepje eind februari van dit jaar is begonnen met God aanbidden en zoeken naar leiding. En dat resulteerde in deze voorbereidingsavonden voor geïnteresseerden.

Gebed

20.15 Een man neemt het over. Het gaat deze avond om de aanwezigen uit te leggen wat het DNA/de cultuur is va Mozaïek. Dus luister ook met je hart. Als je het allemaal niks vindt is het verder prima.

20.30 We splitsen op in groepjes. Opdracht: hoe/waarom ben je hier gekomen. In mijn groepje een echtpaar en 2 dames. LLR neemt de neutrale positie in als geïnteresseerde. De anderen zijn gekomen omdat hun eigen kerk niet meer bevredigt. En zeker niet voor hun tienerkinderen (dat noemden ze allemaal).

20.40 terugkoppeling. Sommige groepjes meldden zich. Wat gelijke geluiden als in ons groepje. Daarna gaat spreker verder en vraagt waar mensen vandaan komen qua afstanden. 1/3 is de stad en directe omgeving. 1/3 is 20 minuten rijden. 1/3 is van verder (iemand uit ons groepje is zelfs Lopik. Rotterdam is dichterbij als naar Veenendaal rijden. Spreker gaat verder: Mozaïek is ook elkaar leren kennen. Dan een stuk geschiedenis. Het begon met de roeping van singer-songwriter Kees Kraaijenoord in 2008. Hij kreeg opdracht van God om te gaan settelen en niet langer rond te reizen en aanbidding te gaan doen in/als plaatselijke kerk. Dat werd een heel proces tot de geboorte van Mozaïek Veenendaal: één: waar iedereen welkom is, komen zoals je bent. Twee: visie als 'school' van aanbidding. Drie: geloven in het dienen van onze omgeving. In 2012 op 1 januari was de eerste dienst

in Veenendaal. Langzaam gingen steeds meer mensen komen uit de omgeving. Er tekende zich een hele groep uit Nijkerk af. Die gingen daar samenkomen met een lifestream verbinding met Veenendaal. Die toegankelijke lifestream heeft de interesse uit het hele land aangezwengeld en dat nam zo toe, dat er nu meerdere Mozaïek vestigingen geopend zijn dan wel zullen worden. Iedere Mozaïek heeft een meervoudig leiderschapsteam, dat bestaat overal uit mannen en vrouwen. De toelichtingen worden met powerpoint, ook foto's ondersteund.

21.50 Ies Maaswinkel de beoogde voorganger voor M010 neem het over. Hij begon 3 jaar geleden in Lansingerland met een groepje. Ze pendelden ook als groepje naar Veenendaal. Er kwamen meer groepjes in deze regio. Dat leidde tot een samengaan van die groepjes en waren ze met 17 personen. Ze ontwikkelden een M-visie. En dat leidde om Rotterdam als een pionierslocatie te zien. Dat werd steeds concreter. Tenslotte kon de oprichtingsakte getekend worden. M010 is geen one man show. Er zijn taakstellingen voor vele betrokkenen en coordinatoren kunnen aan de slag. Vraag uit de zaal: er zijn toch genoeg kerken in Rotterdam? Antwoord: iedere kerk bedient zijn eigen doelgroep, waar men zich dus thuis voelt. Via lifestream is aangetoond dat er een groeiende groep in Rotterdam interesse heeft voor een M-gemeente. Mozaïek heeft een eigen DNA, een eigen bediening. En ze trekken geen mensen weg. Dat is niet de bedoeling. Ze staan naast de andere kerken. Het begin van de M-identiteit is Joh.19/12-16. Jezus staat op Gabbatha = het mozaïek terras. Een gebroken kunstwerk. Jezus zelf werd ook gebroken voor ons heil. Zo kan gebroken glas een schitterend raam worden, waardoor Gods licht schijnt

21.00 weer een rondje bijpraten. Nu over M-identiteit/cultuur en onze visie erop. Daarna terugkoppeling.

21.10 Daarna worden vragen weer beantwoord. Daarna gaat spreker verder over de cultuur van M. Je bent welkom zoals je bent. Vraag komt voor conclusie. Begrijpen gaat voor begrepen worden. Ontmoeting komt voor standpunt. Relaties zijn dus belangrijk. En dat betekent samen: Jezus volgen. Wil je dus bijdragen aan deze cultuur? Want als lid moet je dat gaan doen.

21.30 weer rondje bijpraten

21.40 terugkoppeling. Vragen beantwoorden. Op een vraag hoe divers het leiderschapsteam kan zijn c.q. kunnen homo's daar ook in? Is het duidelijke antwoord: Ja.

22.00 Afronding. Afsluiten met gebed. Daarna is er nog wat te drinken en nootjes en kan men eventueel napraten

De introductieavond op 3 november 2021

Bijlage 25 observatieverslag Mozaïek010 introductie 2 op 24 november 2021
Tweede introductieavond om mee te gaan doen met Mozaïek010

Locatie opnieuw de evangelische school De Passie in Rotterdam-Zuid
Vanwege corona is deze avond gesplist, daarom waren er nu maar 50 personen. Leeftijd van de meesten 25-35 jaar.

8.00 welkom door Ies Maaswinkel
We gaan ook niet in groepjes uitsplitsen in verband met corona
Vandaag praktische kant toelichten
Er wordt een Bijbelgedeelte voorgelezen uit Colossenzen 1 plus uitleg. Groei als proces. Voorbeeld voor kerkzijn.
8.10 gebed, ook voor andere kerken in de regio
8.12 Johan. Herhaalt kort de vorige keer: de visie, de cultuur, het DNA van Mozaïek: God dienen, van elkaar houden, handreiking naar buiten, gemeenschap dienen.
Vanavond een blik achter de schermen en stel je vragen.
Vraag: wat is het theologisch beleid? De geloofsbelijdenis? Antwoord: het gaat om Jezus, als Heer van de kerk.
Dan verder praktisch: een kerk in/als beweging. Er is leiderschap & verantwoordelijkheden. Er is een voorgangersteam voor onderwijs en de dagelijkse leiding. Er is een Raad van opzieners die visie bewaken en ook de roeping, die geven support aan de voorgangers en hebben ook de financiële verantwoordelijkheid.
Daarnaast een coordinatoren team, de leidinggevenden aan de diverse pijlkers/bedieningen met/van alle vrijwilligers. Er is een vertrouwenspersoon. Er is een secretariaat, ondersteunend aan VT en gemeenteactiviteiten. De organisatie is dynamisch om mee te kunnen bewegen en te kunnen groeien onder Gods leiding. Inzet van gaven van alle vrijwilligers: iedereen een plek, die bij hem/haar past.
Voor Rotterdam is er nu een interim-management-team om alle sop te starten, dit wordt te zijner tijd opgeheven.
Vraag: hoe ga je om met de sacramenten? Antwoord: avondmaal wordt regelmatig gevierd. Dat kan ook in kleine groepen. Kinderen worden opgedragen, er is geen kinderdoop, wel volwassendoop. De belijdenis elders gedaan wordt geheel gerespecteerd.
Iedereen kan dus een plek hebben in M010. Kerk-zijn doe je met elkaar.
8.35 huidige organogram wordt getoond met foto's van personen en namen en wat ze nu al doen. Ook wat nog niet is ingevuld. Het blijft voorlopig in beweging
8.55 koffie
9.00 filmpje over Mozaïek Veenendaal hoe het daar gaat. Dit was een speciale drive-in kerkdienst in verband met corona, werd uitgezonden naar alle auto's. Dit was om de lochdown te omzeilen.
9.10 verdere toelichting over de dynamiek van de kerk: zie je de ander staan? Het is allemaal enthousiast en enthousiastmerend.
9.15 Ies vertelt over de nieuwe kerklocatie BLUE (het vroegere Tomorrowland) discotheek vlak naast station Alexander. Toelichting hoe dit gegaan is, als Gods leiding.
Ies ziet het als zijn taak om anderen maximaal tot ontplooiing te brengen.
Het draait dus niet om de voorganger. Verantwoordelijkheid ligt bij gemeenteleden zelf. De kerkleiding gaat dan ook niemand achterna lopen. Nadruk ligt op eigen initiatief. Kerkleiding faciliteert.
Alpha cursus is heel belangrijk. Wordt aangeraden voor iedereen om dat te volgen. Wordt door M breed gepromoot. Wordt tijdens corona online (Zoom) gedaan.
9.30 het Kenia project wordt geïntroduceerd. Dat gaat in samenwerking met Compassion. Ze houden daar acties voor.
9.35 Ies weer: vertelt wat er de komende maanden gaat gebeuren.

Hoe word je deel van M010: twee introductieavonden volgen. Je krijgt dan na een week een formulier om deel te worden van M010. Die mail komt maar één keer. In die mail geef je een en ander aan. Belangrijk is als je in M010 stapt, dat je zorgvuldig omgaat met je huidige gemeente.
Tot slot: Er wordt financieel niets voorgeschreven of geëist. Draag bij naar draagkracht
9.45 vragen worden beantwoord, onder andere over Israël, kinderwerk, sportgroep
9.55 Ies komt met afsluitende opmerkingen daarna dankgebed.

Foto van de introductieavond op 24 november 2021. De foto toont het organogram van M010 met reeds gevulde posities en waar men nog medewerkers zoekt.

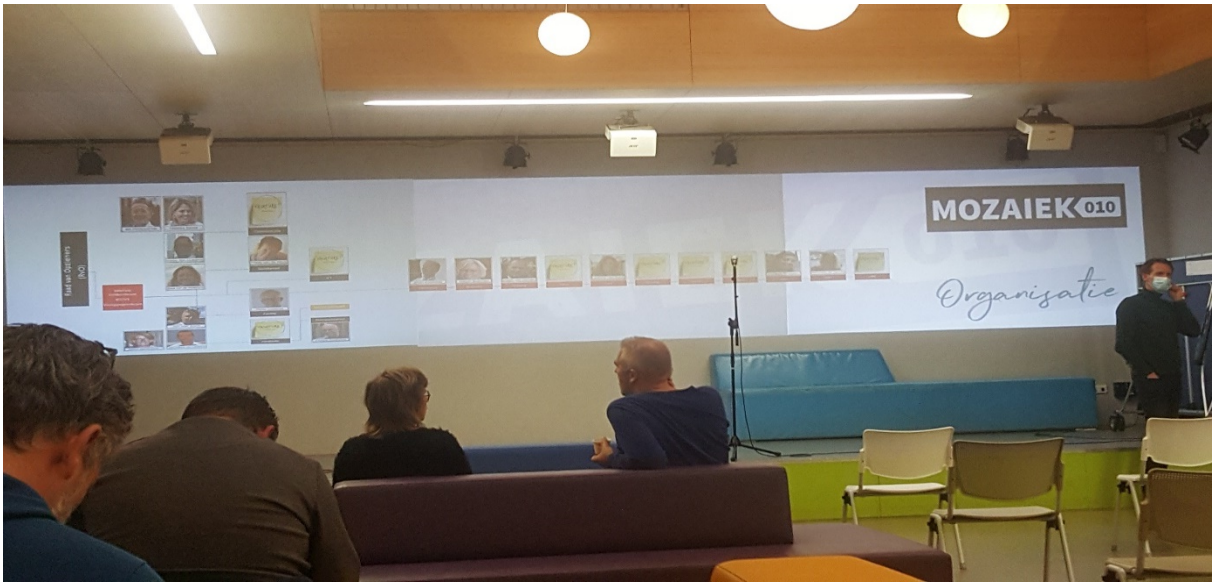

Bijlage 26 de inhoud van de Goodie bag van 9 januari

Foto's van de drive thru op 9 februari 2022, de goodie bag

Observatieverslag zondag 9 januari 2022, de drive thru kennismaking

Het was het plan om op deze zondagmorgen de eerste kerkdienst te houden in discotheek BLUE (het vroegere Tomorrowland). Door corona kon dat niet plaatsvinden.

In plaats daarvan werd er die middag een *Drive Thru* georganiseerd op het parkeerterrein van BLUE.

Je moest je van te voren aanmelden via de website van M010.

Dan kreeg je een ticket en timeslot.

Met de auto op die tijd bij de parkeerplaats; bij de ingang werd je welkom geheten door de voorganger Ies Maaswinkel en zijn vrouw.

Daarna reed je door en reed je in een carré op ieder punt stond een medewerker je welkom te heten en een praatje te maken. Ook kon je met de auto naar een *ministry-team* voor gebed, als je dat wilde.

Aan het eind van de rit kreeg je een kop chocola, koekje en een goedie-bag. Zie foto voor de inhoud.

Er waren ongeveer een 90 aanmeldingen voor de *drive-thru* kennismaking.

Het was goed georganiseerd en men was heel hartelijk.

Via de mail zal men op de hoogte gehouden worden van de verdere ontwikkelingen

Bijlage 27 Ies Maaswinkel spreekt op de eerste M010 bijeenkomst op 13 februari 2022

Worshipteam op 13 februari 2022

Kinder zegening op 8 mei 2022

Bijlage 28
Reactie van Léanne van Goch, 49 jaar op 13 december 2021(letterlijke transscriptie, met toestemming gepubliceerd)

Levensloop:
Geboren in Wageningen, tussen 2 en 18 jaar gewoond in Zoetermeer, Moerkapelle, Papendrecht en Epe. Vanaf 18 jaar studie Pedagogische Wetenschapen aan RUL in Leiden. Lid CSFR. 1997 getrouwd met Jan en gaan wonen in R'dam. Lid van Hervormde Gemeente Delfshaven. Tussen 2001 en 2009 vier kinderen gekregen. Tussen 1997 en 2014 werkzaam als GZ-psycholoog bij Bavo-RNO en in het Sint Franciscus Gasthuis. Vanaf 2014 eigen praktijk voor Kinder- en Jeugdpsychologie binnen de GGZ. Sinds 2018 woonachtig in Pijnacker.
Waarom c.q. waardoor heb je je bij Mozaïek aangesloten?
Sinds 2017 regelmatig op bezoek bij andere kerken zoals Hillsong R'dam en Brandaris naast het deelnemen aan de diensten in onze eigen kerk. Tijdens de lockdown ten gevolge van Covid-19 zijn we online de livestream van Mozaiek0318 gaan kijken. Dit waren diensten die zowel ons als onze kinderen aanspraken door de aanbidding en de preken waar de vertaalslag vanuit de bijbel naar persoonlijk geloof en ons dagelijks leven werd gemaakt. De thema's bleken ook vaak thema's die sowieso al bij ons aan tafel ter sprake kwamen. Door gezamenlijke vrienden en door een vriend van Jan bij 4M, kwamen we in aanraking met een groep uit Lansingerland die al lid waren van Mozaiek0318 en het verlangen hadden gedeeld een Mozaiek in 010 te starten. Dit sloot aan bij ons verlangen naar een gemeente waar wij en onze kinderen ons thuis zouden voelen, wat we nog niet gevonden hadden bij Hillsong en Brandaris. Het feit dat we van twee kanten werden benaderd mee te bouwen met een mooie groep mensen die al actief waren om dit op te zetten, was heel bijzonder. We hebben het ervaren als een trein die voorbijkwam en stopte bij ons station en waar we in mochten stappen. Vanuit ontspanning en vertrouwen bouwen aan een plek voor nog veel meer mensen binnen Rotterdam, die Hem willen groot maken en bij Hem willen horen.
Waarin verschilt Mozaïek van andere kerken casu quo evangelische gemeenten? Dat kan zijn theologisch, of muziek, of spiritualiteit, of sociaal (dus als gemeenschap), of als diaconaat, of als kader voor gaven/talentontwikkeling, of technologie, of bestuurlijk, enzovoort. Of in al deze aspecten? Graag alles benoemen/toelichten.

- muziek meer Nederlandstalig
- gericht op groei (Grow) door eigen onderwijsprogramma's met thema's die dicht bij de mensen staan. Bijvoorbeeld "hoe alleen samen verder" na echtscheiding om in goede harmonie voor kinderen te blijven zorgen of over Identiteit.
- opbouw van diensten waar Welkom, Worship en Woord verkondiging alle drie even belangrijk zijn
- waarden staan in alles wat Mozaiek doet centraal: 1e begrijpen voor begrepen worden, 2e vraag komt voor conclusie 3e ontmoeting komt voor standpunt. Het is mooi dat het gaat over gedrag en dat vanuit de bijbel steeds weer de slag naar ons gedrag als christenen wordt gemaakt.
- sterk gericht op de omgeving door bijvoorbeeld kerstpakketten actie, samenwerking met de Voedselbank, de pijler Serve die ook in te zetten is voor mensen uit de wijk die geen deel zijn van Mozaiek
- open staand voor nieuwe ontwikkelingen en keuze voor het leveren van hoge kwaliteit

Redenen (het waarom) om in Rotterdam een Mozaïek kerk te starten.
Alle betrokken mensen die nu in het kernteam zitten, komen uit deze regio en verlangden allemaal naar een plek zoals Mozaiek0318 in Rotterdam.

Wat hoop je te bereiken? Na 1 jaar, na 5 jaar?
We bouwen in vertrouwen verder. Er zijn hoge verwachtingen maar geen concrete doelen, behalve dat we een plek willen zijn waar iedereen zich welkom mag voelen.

De keuze voor blue (Tomorrowland) als startlocatie, waarom;
er zijn ruim 30 locaties bekeken, maar bleken of te klein, of te weinig parkeergelegenheid, of te lastig bereikbaar. Ook bleek hier voor langere tijd, structureel gehuurd te kunnen worden. De centrale ligging voor zowel OV als ook snelweg en daardoor goed bereikbaar. Toen deze plek eenmaal een mogelijkheid bleek, werd het in meerdere opzichten een mooie plek. Een plek waar veel eenzaamheid en gebrokenheid is, waar mensen zijn gekomen met tranen die niet worden gehuild, die iets zoeken maar het niet vinden in onder andere dance. In deze gebrokenheid, heelheid brengen en Jezus overwinnaar laten zijn op die plek.

Reactie van Léanne op 22 mei 2022:
Ons verlangen was een plek van aanbidding waar wij met worship heel dicht bij Onze Vader kunnen komen. Een plek waar door muziek, gebed en de verkondigingen onze kinderen en vele jongeren zich thuis zouden voelen, graag naar toe gaan en Zijn aanwezigheid kunnen ervaren. Een plek waar mensen zich welkom voelen en waar de boodschap dat hoe we ons ook voelen, waar we ook zitten in ons leven, Zijn geliefde kinderen zijn. Ik ervaar heel veel dankbaarheid op deze punten. Ik blijf alert op deze punten, omdat ze het belangrijkst zijn in het bewaren van de Mozaïek cultuur.
Praktisch gezien is er al veel dankbaarheid, maar zijn er nog grote punten waar we naar toe bewegen. Een eigen locatie waar we ook door de weeks blij elkaar kunnen komen. Waar bijvoorbeeld spreekkamers zijn voor Care, waar een 24/7 prayer room is, waar de kinderenactiviteiten plaats kunnen vinden. De love2meet-groepen die nu heel voorzichtig op gang komen, maar waar praktisch gezien echt uitdagingen liggen, zeker omdat de regio zo groot is.

Bijlage 29

Reactie van Judith van Dijk, 28 jaar op 21 december 2021 (letterlijke transscriptie, met toestemming gepubliceerd)

Ik ben geboren in Leiden, vervolgens verhuisd naar Kruiningen en later naar Maassluis, waar ik nu nog steeds woon. Ik kom uit een christelijk gezin met 5 kinderen. Mijn vader is dominee in de PKN, het was voor mij vanzelfsprekend om elke zondag naar de kerk te gaan. In Maassluis heb ik de Havo gedaan, daarna heb ik gestudeerd aan de Pabo in Rotterdam. Zes jaar heb ik voor de klas gestaan, met veel plezier, maar wel altijd met het gevoel dat er nog iets anders op mij wachtte. Inmiddels heb ik, met een aantal anderen, twee winkels. Een kringloopwinkel en een tweedehands winkel. Hier kan ik mijn passie voor duurzaamheid en het ontmoeten van mensen in kwijt.

Zoals eerder genoemd, voor mij was het vanzelfsprekend dat ik elke zondag naar de kerk ging. Ik heb dat ook nooit als vervelend ervaren. Wel merkte ik dat ik in de PKN waar ik heen ging weinig leeftijdsgenoten had. Dat vond ik een groot gemis. Rond mijn 17de ben ik op bijbelstudiereis geweest. Ik zie dat als een belangrijke markering in mijn geloofsleven. Ik ervaarde hoe dichtbij God kon zijn en hoe waardevol het is om het geloof te delen met leeftijdsgenoten. Eenmaal terug in Maassluis ben ik op zoek gegaan naar een kerk waar ik meer aansluiting vond. Zo ben ik bij een Nederlands Gereformeerde Kerk terechtgekomen. Daar ontmoette ik veel jonge mensen en ben ik gegroeid in mijn geloof.

Waarom casu quo waardoor heb je je bij Mozaïek aangesloten?

Mozaiek kende ik al van naam en af en toe keek ik, tijdens de verschillende lockdowns, de livestream. Via Ies en Ingrid Maaswinkel kreeg ik het een en ander mee van Mozaiek010. Ik merkte gelijk een enorm enthousiasme bij mezelf. Het proces om een kerk los te laten en je aan te sluiten bij een andere gemeente vond ik niet makkelijk. Het heeft me heel wat tijd gekost. In het kort wat mij ontzettend aanspreekt aan Mozaiek: de visie is heel beknopt en duidelijk en het is heel helder welke houding er van je verwacht wordt. Daarnaast vind ik de plek die aanbidding heeft in de dienst heel mooi. Het is echt een warm welkom, je mag komen zoals je bent en dat is voelbaar. Daarnaast vind ik het 'naar buiten gericht zijn' heel belangrijk. Een mooi voorbeeld daarvan is het gebouw voor Mozaiek010. Het is geen kerkgebouw, dat kan voor buitenstaanders soms een hoge drempel zijn. En zoals Ies het al een keer verwoordde, nu is het misschien voor sommigen van ons een drempel om Club Blu binnen te gaan, maar we hebben liever dat het voor ons een drempel is dan voor alle anderen. Dat vind ik een heel duidelijk beeld van hoe Mozaiek is.

Waarin verschilt Mozaïek van andere kerken casu quo evangelische gemeenten? Dat kan zijn theologisch, of muziek, of spiritualiteit, of sociaal (dus als gemeenschap), of als diaconaat, of als kader voor gaven/talentontwikkeling, of technologie, of bestuurlijk, enzovoort. Of in al deze aspecten? Graag alles benoemen/toelichten.

Deze vraag vind ik moeilijk te beantwoorden, omdat ik eigenlijk andere evangelische gemeenten niet goed genoeg ken. Ik zie wel grote verschillen met mijn vorige kerk (NGK). De vorm (hoe een dienst is opgebouwd, de muziek/band, het gebouw) is al totaal anders. De NGK is veel traditioneler en wat stijver (ik besef me ook dat dit subjectief is, maar zo ervaar ik het wel). Daarnaast ligt in Mozaiek veel minder vast, ten minste dat is wat ik nu denk. In een meer traditionele kerk zijn er veel geschreven en ongeschreven regels, wat soms dingen (onnodig) ingewikkeld maakt.

Redenen (het waarom) om in Rotterdam een Mozaïek kerk te starten.

Ik geloof dat er in Rotterdam (en op veel andere plekken) heel veel licht gebracht mag worden. En ik denk dat Mozaiek, naast vele andere kerken, daar iets in mag betekenen.

Wat hoop je te bereiken? Na 1 jaar, na 5 jaar?

Ik moet zeggen dat ik nog niet echt over doelen heb nagedacht. Maar ik hoop (en geloof ook eigenlijk wel) dat deze gemeente gaat groeien. Niet alleen in aantal. Ook in het gemeente zijn. Nu zijn we nog zo aan de start van de gemeente, we kennen elkaar nog niet zo goed. Het is heel mooi om te zien hoe de verschillende teams zich nu aan het vormen zijn. Daarnaast mogen we ook de stad leren kennen en ontdekken waar we ons voor mogen inzetten.

De keuze voor blue (Tomorrowland) als startlocatie, waarom?

Ik heb zelf geen invloed gehad op deze keuze, maar als ik het verhaal zo hoor, dan is dit een gave getuigenis. Daarnaast haalde ik net het gebouw al even aan en vind ik het een hele mooie keuze.

Reactie van Judith van Dijk op 20 mei 202 (letterlijke transscriptie, met toestemming gepubliceerd)

Mozaïek voldoet zeker aan de verwachtingen. Het is gaaf om met elkaar een gemeente te bouwen. Het enthousiasme en de verbondenheid is groot.
Het krijgt steeds meer vorm, steeds meer activiteiten worden opgestart. Het is goed en fijn om elkaar te ontmoeten. Ik kijk uit naar dat wat nog gaat komen!

Bijlage 30

Reactie van mede-initiatiefnemer Peter Noordzij, 37 jaar op 14 januari 2022 (letterlijke transscriptie, met toestemming gepubliceerd)

Levensloop. Ben de 4e van 5 kinderen. Mijn vader werkte en mijn moeder was thuis bij ons. Na het VWO, economie gestudeerd in Utrecht en begonnen met werken. 4 jaar bij de overheid en daarna overgestapt naar het bedrijfsleven. In de tussentijd getrouwd en vader geworden van 4 jongens.
Waarom casu quo waardoor heb je je bij Mozaïek aangesloten? We zochten een kerk die toekomstperspectief biedt voor onze jongens. Nu zijn ze nog jong (2,4,6 en 8jr) en gaan ze automatisch met je mee naar de kerk maar als ze ouder worden wil ik graag dat ze echt onderdeel van een gemeenschap zijn. Daarnaast wil ik onderdeel zijn van een kerk die niet iedereen in hokjes plaatst. Bij mozaïek is iedereen welkom zoals je bent.
Waarin verschilt Mozaïek van andere kerken dan wel evangelische gemeenten? Dat kan zijn theologisch, of muziek, of spiritualiteit, of sociaal (dus als gemeenschap), of als diaconaat, of als kader voor gaven/talentontwikkeling, of technologie, of bestuurlijk, enzovoort. Of in al deze aspecten? Graag alles benoemen/toelichten. Theologisch gezien worden er geen harde standpunten ingenomen over kerkelijke dogma's. Het gaat om het luisteren naar elkaar en niet om het trekken van conclusies. Muziek is erg goed geregeld. Modern en vol passie. Sociaal is vooral naar buiten gericht. We willen onszelf laten zien in de stad waar we zijn.
Redenen (het waarom) om in Rotterdam een Mozaïek kerk te starten. Omdat er een grote behoefte is aan een kerk waar iedereen welkom is. Mozaïek staat voor al onze gebrokenheid samen en dat bij elkaar bij Jezus brengen. En er is nog zoveel gebrokenheid in Rotterdam.
Wat hoop je te bereiken? Na 1 jaar, na 5 jaar? Hopelijk een groeiende gemeente waarin we naar elkaar omkijken en open blijven staan voor iedereen in Rotterdam en zo Jezus licht mogen laten schijnen in Rotterdam.
De keuze voor blue (Tomorrowland) als startlocatie, waarom? Praktische insteek, willen graag starten en zijn op zoek naar een tijdelijke plaats totdat we precies weten wat we nodig hebben.
Reactie van Peter Noordzij op 13 mei 2022 op de vraag: **we zijn nu een half jaar verder en Mozaïek 010 is stevig op weg, voldoet M010 nu aan al je verwachtingen?** Ja het voldoet zeker aan mijn verwachtingen. Meer dan dat zelfs. De passie en energie die iedereen erin stopt gecombineerd met het samen één gemeente zijn bevalt heel goed. Iedereen draagt actief mee.

Bijlage 31

Reactie van Ies Maaswinkel (55), voorganger op 14 december 2021 (letterlijke transscriptie, met toestemming gepubliceerd)

Na een carrière in het bedrijfsleven (ik heb 12,5 in de Tax Free-handel gewerkt, waarvan het grootste deel bij een internationale handelsfirma) maakte ik, via een omweg van enkele wat korter durende dienstverbanden, de switch naar werken in de kerk.

Dat deed ik van najaar 2005 tot begin 2010 als kerkelijk werker naast een studie theologie in deeltijd. En van februari 2010 tot 1 juli 2021 als predikant in de Nederlands Gereformeerde Kerk in Maassluis.

In die kerk ervoer ik uiteindelijk te weinig vrijheid om uitvoering te kunnen geven aan mijn ideeën over kerk zijn in Nederland in de 21e eeuw en hoe aan zo'n kerk leiding te geven. In zusterkerken van hetzelfde genootschap zou dat niet veel beter en anders zijn en daarom besloot ik mijn ambt in die kerken neer te leggen om mijzelf ruimte te geven te zoeken naar andere wegen.

Mozaiek (zonder trema op de i) heeft een voor mij ideale combinatie in huis van ruimte voor ondernemerschap, gezond leiderschap en een visie waar men voor staat en voor blijft staan, ook als het spannend wordt. Er is openheid en men neemt mensen mee maar er is geen poldercultuur met eindeloze inspraakrondes, besluiteloosheid en een keer die dus nergens naar onderweg is.

Op deze manier blijft de kerk nog steeds een beweging die flexibel is, innoverend en moedig. Welke andere kerk geeft in Corona-tijd haar zegen aan 7 (!) start-ups?!

Mozaiek heeft wel degelijk standpunten in een aantal zaken maar kiest ervoor die tot een minimum te beperken. En sowieso komt ontmoeting altijd voor standpunt en hoef je niet eerst van alles te onderschrijven en na te leven voordat je Deel mag worden. 'Ontmoeting komt voor standpunt', 'vraag komt voor conclusie' en 'begrijpen komt voor begrepen willen worden' dat is onze **cultuur** in drie zinnen die ons helpen die cultuur met elkaar vorm te geven.

'We zijn een kunstwerk van gebrokenheid' dat is onze **identiteit**. En door dat kunstwerk schijnen de grootheid en de liefde van God heen en worden we stap voor stap geheeld, worden we steeds meer de mensen die we bedoeld waren. Dat verklaart ook de keuze voor de term 'Deel' in plaats van 'lid'. Lid ben je van een sportclub of een andere vereniging. Deel uitmaken van het kunstwerk van gebrokenheid, Deel zijn van het Lichaam van Christus vind ik een prachtige vondst.

De doop op geloof wordt gepraktiseerd maar er is veel ruimte om in (bijna alle) bedieningen actief te zijn als je als kind gedoopt bent en het daar bij wilt laten. Van opzieners en voorgangers wordt wel gevraagd op geloof gedoopt te zijn.

Aanbidding is één van de belangrijkste pijlers van Mozaiek. Onze **visie** is 'God aanbidden, elkaar liefhebben en onze omgeving dienen'. Daarom wordt er naar een hoge kwaliteit worship gestreefd en wordt daar ook stevig in geïnvesteerd.

De onderlinge liefde en zorg voor elkaar krijgt onder andere gestalte in de zogenaamde 'Love to meet groepen'. Verschil met veel andere kerken is dat deze groepen niet van bovenaf worden gestuurd op leeftijd, inhoud of geografische spreiding van de Delen maar op initiatief van de Delen zelf. Die vrijheid en verantwoordelijkheid bij de Delen leggen is ook karakteristiek voor Mozaiek. Mensen zijn primair zelf verantwoordelijk voor hun geestelijke groei. We lopen geen mensen achterna in pastoraal en ander opzicht. Wel zijn er een bediening Care en een bediening Serve voor die situaties waarin de Love to Meet groepen het niet aankunnen of mensen anderszins buiten de boot vallen. Maar ook dan leggen we veel initiatief bij de Delen zelf.

Er wordt veel geïnvesteerd in de kwaliteit van de leidinggevenden en de voorgangers en andere sprekers. Zo is er sinds dit jaar een school voor gemeenteleiders waar ruim 40 mannen en vrouwen aan meedoen, voor bijna 100% zijn dat Mozaiekers. Er zijn groepen gevormd voor sprekers die met elkaar optrekken en van tijd tot tijd elkaar ontmoeten en feedback geven. In andere jaren lag het accent bij de sprekers weer meer op toerusting en training. Volgend jaar kan het weer anders zijn.

Organisatie en vorm van alles binnen Mozaiek zijn altijd onderhevig aan veranderingen. Er is een cultuur van trial and error.

Mannen mogen trouwens hetzelfde als vrouwen binnen Mozaiek ;)

Leven in een homoseksuele relatie is geen beletsel om volwaardig Deel te zijn en bedieningen uit te oefenen. In de cultuur van Mozaiek past het ook dat er mensen Deel zijn die hier juist moeite mee hebben. Zo willen we samen kerk zijn en de verschillen niet een kloof laten vormen.

Ook verschillend van veel andere kerken is dat voorgangers verplicht in een team werken en niet als enige de voorganger mogen zijn. Omdat het niet goed is om alleen te werken en omdat we een gezonde balans willen in uitoefening van gezag. Om die reden is er tevens een raad van opzieners die naast het voorgangersteam staat. Wel hebben zij een andere rol dan kerkenraden en oudstenraden doorgaans hebben.

Ook hoeven voorgangers niet per definitie vaak voor te gaan in diensten. En dat geldt ook voor pastorale en andere bedieningen. Er wordt altijd gekeken naar de gaven die God aan mannen en

vrouwen heeft gegeven en niet naar wat je niet (zo) goed kunt maar waarvan men wel in de kerk verwacht dat je het toch moet doen. Zo zie ik in de praktijk dat voorgangers wel veel werk verzetten maar toch gelukkig zijn in hun werk. Ik moet helaas constateren dat er in de kerken die ik ken veel predikanten vastlopen omdat daar precies het tegenovergestelde gebeurt.

Om aan dat gavengericht werken gestalte te geven wordt specifiek 'gescout', aangenomen en opgeleid. Ook wordt er flink geïnvesteerd in andere werkers dan voorgangers, waar dat maar nodig wordt geacht. De geefcultuur binnen Mozaiek is erg goed.

We hebben redenen om aan te nemen dat er plaats is voor een Mozaiekgemeente in Rotterdam en omstreken omdat we al met al een vrij unieke plaats innemen. Ook zijn we van mening dat er juist veel te weinig kerken zijn in dit verzorgingsgebied met meer dan 1 miljoen inwoners.

We verwachten op basis van de huidige aanmeldingen en belangstelling dat we het eerste jaar flink zullen groeien in aantal. Momenteel reeds 175 Delen en nog steeds komen daar nieuwe mensen bij en zijn er ook al weer 45 aanmeldingen voor de introductie-avonden in januari. Het zou ons niet verbazen als we het eerste jaar al doorgroeien naar 500-750 Delen. Tegelijkertijd teken ik aan dat dit geen doel in zichzelf is. Wel als we het hebben over het bereiken van diegenen die Jezus nu nog niet kennen. Krijgen we nu hoofdzakelijk aanmeldingen van christenen, meteen vanaf januari is ons gebed en verlangen dat men anderen meeneemt die nieuwsgierig zijn naar het Evangelie. Daar zullen we de gemeente ook steeds in uitdagen en voor toerusten.

Als we binnen nu en 5 jaar een gemeente zijn die God uitbundig aanbidt en daarin geen concessies doet, multicultureel is, als een magneet zoekers aantrekt, dienend aanwezig is door haar Delen op diverse plekken in 010 en die financieel draagkrachtig genoeg is om meerdere stafwerkers in dienst te hebben, dan ben ik een dankbaar man.

We zochten van het begin naar een ander gebouw dan een kerkgebouw vanwege de hoge drempel die een kerkgebouw voor zoekers vaak heeft. Op deze plek, die negatief bekend staat in Rotterdam, gaat nu iets heel moois gebeuren, de wereld op zijn kop. Bovendien werd de lokatie op ons pad gebracht. Door een droom die 1 van ons jaren geleden had, doordat we ons op het oosten en noorden van 010 hadden gericht maar overal nul op rekest kregen en uiteindelijk de deur naar dit pand openging toen wij een stap in geloof zetten en de datum voor onze eerste dienst vaststelden terwijl we nog geen gebouw hadden en zelfs nog geen uitzicht op Club Blu. We meenden in dit hele proces de leiding van de Heer op te merken. Bovendien is de lokatie voor de diverse windrichtingen van 010 prima te bereiken, want vlakbij A16, A20 en straks ook de A-zoveel naar Lansingerland en op 1 minuut lopen van metro en trein.

Bijlage 32

Reactie van ds. Hans van Dolder, Johanneskerk, Rotterdam Zuid (Lombardijen) op 1 december 2021 (letterlijke transscriptie, met toestemming gepubliceerd)

Ik heb er geen moeite mee dat Mozaiek ook in Rotterdam start. Toen ik in Amersfoort was, kende ik ook mensen die naar Veenendaal gingen voor Mozaiek.

Ze waren destijds vooral actief op de Biblebelt. Toen riep ik: als je lef hebt, ga je naar Amsterdam. Dus die stap zetten ze nu. Hoewel Rotterdam nog wel iets anders is dan Amsterdam. Rotterdam en omstreken is groot genoeg voor een extra kerk.

In deze coronatijd hebben zij door hun accent op (online) vormgeving en presentatie veel mensen kunnen trekken. Die oogst kunnen ze nu fysiek binnenhalen.

De kritische vragen, die ik voor Mozaiek010 heb:

- Hebben jullie ook echt missionaire impact? In hoeverre zijn jullie leden echt nieuwe leden van buiten de kerk? In Veenendaal gaven ze antwoord met het aantal dopelingen, maar dat zegt niet alles, omdat er ook overgedoopt werd.
- Hoe heeft een regiokerk als Mozaiek lokaal impact? In mijn research voor Geloven in Spangen heb ik geleerd: Veel mensen, die betrokken zijn bij regionale kerken (bv. migrantenkerken of evangelische gemeentes) hadden behoefte aan twee dingen: Een christelijke gemeenschap, die dicht bij hun leven en bij hun wijk stond. Veel traditionele kerk zijn dan wel niet groot, maar hebben wel een sterke geografische betrokkenheid.
- Waarin zijn jullie tot zegen voor de rest van het Lichaam van Christus in Rotterdam en omstreken (om de kerk zo in brede zin te benoemen)?

De lokale kerken moeten niet klagen over de komst van Mozaiek010.

Ik hoop dat ze er ook van leren en zelf ook weer wakkerder en scherper nadenken over inhoud en vormgeving van hun kerkzijn.

Reactie op20 mei 2022 van Hans den Dolder: (letterlijke transscriptie, met toestemming gepubliceerd)

Ik heb van niemand in mijn omgeving gehoord die naar Mozaïek vertrokken is
Ik heb weinig gehoord over M010. Het heeft denk ik ook te maken met dat wij er fysiek ook best ver van af zitten in het zuiden van Rotterdam-Zuid
Ik wens M010 toe, dat ze met name weer mensen opvissen voor wie God en/of kerk achter de horizon verdwenen zijn.
Ik zou graag van ze willen leren op gebied van vormgeving (bijvoorbeeld hun welkomstpakket (briljant!) organisatie en presentatie.

Bijlage 33

Reactie op 2 december 2021 van Karin de Schipper, directeur SKIN-Rotterdam over de komst van M010: (letterlijke transscriptie, met toestemming gepubliceerd)

SKIN-Rotterdam staat voor eenheid in verscheidenheid. Dat betekent voor ons dat iedere kerk er mag zijn en dat we alleen samen een krachtige positieve stem in de samenleving kunnen vormen. Mozaiek voldoet aan een behoefte van een grote groep mensen. Er zijn allerlei kanttekeningen te plaatsen bij het 'kerkgehalte' van Mozaiek en het risico van het 'rondpompen der heiligen' . Er is ook al een Hillsong in Rotterdam en er zijn andere kerken die een grote aantrekkingskracht op jongeren hebben. Dat kan ook zijn effect hebben op de jongeren van de internationale kerken. Zeker wanneer ze in hun huidige kerk onvoldoende ruimte krijgen. We krijgen de signalen dat sommige internationale kerken moeite hebben hun jongeren te 'behouden' net als in de Nederlandse kerken gebeurd is. Tegelijkertijd is het adagium 'Church is Family' . Er is bij de jongeren van de internationale kerk een grote behoefte om te behoren bij deze voor hen bekende family. Mozaiek raakt een snaar bij veel mensen door de professionaliteit van de worship en het eigentijdse karakter. Het is maar zeer de vraag of ze het voor onze jongeren waard zijn om hun gemeenschap voor los te laten. Ze kunnen wellicht aanvullend zijn om aan de behoefte aan eigentijdsheid van de jongeren te voldoen. Samenvattend vanuit de SKIN-Rotterdam visie is ook Mozaiek een aanvulling voor Rotterdam.

Reactie op 13 mei 2022: (letterlijke transscriptie, met toestemming gepubliceerd)

Ik heb niet gehoord dat er personen van bij ons aangesloten gemeenten en kerken zijn overgestapt naar M010. Ik hoop dat M010 mensen weet te bereiken, die nog niet door anderen bereikt zijn. Ik ben nieuwsgierig waar de mensen, die naar M010 gaan, vandaan komen en hoe divers de bezoekers zijn.

Bijlage 34

Reactie van Nico Rijsdijk, Voorganger V.E.G. De Schutse in Rotterdam, tevens voorzitter voorgangers overleg, Rotterdam, 22 december 2021 (letterlijke transscriptie, met toestemming gepubliceerd)

Rotterdam is van oorsprong een christelijke stad. Het aantal wekelijkse kerkbezoeken was vroeger hoog en het aantal kerken groot. Door de jaren heen is een groot aantal kerken gesloten en is het kerkbezoek teruggelopen. Het aantal evangelische gemeenten is wel toegenomen, nieuwe gemeenten die hun plaats zochten in de stad.

Voor alle evangelische christenen geldt, dat het bekendmaken van het evangelie van Jezus Christus in de stad een belangrijk doel is en bijna alle evangelische gemeenten spannen zich daarvoor in. Maar Rotterdam is groot en arbeiders zijn er (te)weinig.

Daarom juichen we het toe als er nieuwe initiatieven bijkomen. Uit dat oogpunt is de komst van een gemeente als Mozaiek010 een aanvulling en verrijking voor de stad.

Twee punten zijn daarbij wel van belang:

Ten eerste:

We werken in Rotterdam al jaren samen als evangelische gemeenten binnen het Voorgangers Overleg Rotterdam (VOR).

Om elkaar te bemoedigen, te ondersteunen en samen op te trekken. Wij zouden het op prijs stellen (en normaal vinden) dat nieuwkomers in de stad contact leggen met de bestaande gemeenten, zodat we elkaar kennen en van elkaar weten wat de plannen zijn, zodat we samen kunnen bouwen in Rotterdam.

In het geval van Moziek010 is dat niet gebeurd. Daarom hebben wij zelf contact gezocht.

Ten tweede:

Een nieuw gemeente moet worden gebouwd met nieuwe christenen. Vaak worden gemeenteleden van bestaande kerken weggelokt, zonder overleg, wat binnen die gemeenten problemen geeft en zorgt voor veel ergernis.

Als je een nieuwe kerk begint, doe dat dan niet door andere kerken en evangelische gemeenten daarvoor de rekening te laten betalen.

Als er nieuwe gemeenten bijkomen en door samenwerking en overleg wordt er iets toegevoegd van waarde aan de kerk van Rotterdam zullen wij dat zeker toejuichen.

Reactie van Nico Rijsdijk op20 mei 2022: (letterlijke transscriptie, met toestemming gepubliceerd)

Voor zover mij bekend zijn er geen mensen vertrokken naar M010.
Wij hebben namens het VOR een gesprek met M010 gehad. Ik wens je M010 toe dat ze veel mensen mogen bereiken en goed samenwerken met de kerken in Rotterdam. Gesprek hebben we gehad over samenwerking binnen het VOR.

Bijlage 35:

Reactie van Niels de Jong, predikant-pionier bij Noorderlicht Rotterdam (PKN) op 30 november 2021. (letterlijke transscriptie, met toestemming gepubliceerd)

Ik denk dat Mozaiek 010 wel een aanvulling is in Rotterdam. We kunnen in Rotterdam nog wel extra kerken gebruiken om al die (verschillende) Rotterdammers te bereiken, in mijn optiek. Als Mozaiek oppakt wat andere kerken hebben laten liggen (aan stijl, muziek, een bepaalde doelgroep bereiken, enzovoort), is dat winst. Op het eerste gezicht denk ik dus dat Mozaiek 010 een aanvulling kan zijn op de bestaande kerken in Rotterdam. Maar of het ook daadwerkelijk een aanvulling zal zijn, moet natuurlijk wel blijken. Als Mozaiek alleen maar gelovigen uit de regio bereikt, is hun impact natuurlijk maar gering. Zullen ze ook echt '010' zijn en ook echt iets willen betekenen voor '010'? Zullen ze missionair/diaconaal ook echt iets bijdragen in 010? En zullen ze samen willen werken/bidden met andere kerken voor de stad? Die vragen heb ik wel en ik hoop dat ze te zijner tijd allemaal met 'ja' beantwoord kunnen worden.

Reactie van Niels de Jong op 13 mei 2022: (letterlijke transscriptie, met toestemming gepubliceerd)

1. Migratie naar M010: ik heb wel gehoord van kerken die leden hebben 'verloren' aan M010. Vooral kerken buiten Rotterdam overigens (bijvoorbeeld Schiedam, Maassluis, Bergschenhoek). Overigens heb ik als dominee nog niet gehoord dat iemand die lid was bij Noorderlicht is overgegaan naar M010.

2. ik heb telefonisch contact gehad met de voorganger van M010 over een voormalig lid van Noorderlicht (die wij hadden gevraagd om niet meer te komen in verband met onaanvaardbaar gedrag...).

3.Wens voor M010: zegen van Boven! Ik hoop dat ze allerlei mensen bereiken die de bestaande kerken niet (meer) bereiken.

4. Ik zou een gesprek willen over: ' de ecologische voetafdruk' als bijna iedereen met de auto komt (en je dat bijna lijkt te stimuleren). En hoe je verbinding en missionair-zijn beoogt als je zover uit elkaar woont (overigens - deze tendens zie je in veel gemeenten dat gemiddelde (reis)afstand van de leden tot 'de zondagse vierlocatie' toeneemt).

Bijlage 36:

Afsluitend interview met Ies Maaswinkel, voorganger M010 (letterlijke transscriptie, met toestemming gepubliceerd)

M010 voldoet aan mijn verwachtingen, maar eigenlijk weet ik ook niet precies wat ik had kunnen verwachten. Met name als ik kijk naar de groei van het aantal mensen; andere M-gemeenten groeien, maar doen wij dat ook. Ik ben daardoor toch verrast. Aan de andere kant, hoe ervaar ikzelf M010 als een gemeenschap om deel vanuit te maken? Dat allerlaatste heeft helemaal mijn verwachtingen overtroffen, ik ervaar een geweldige vrijheid en voel mij ontzettend op mijn plaats, thuis. Ik kwam uit de Nederlands Gereformeerde Kerk en die is best vrij in een aantal opzichten en er was veel goeds, maar waar ik niet verder kwam was de structuur van het leiderschap, want ik heb ruimte nodig om te kunnen ondernemen in de zin van geestelijke activiteiten en een daarbij behorende leiderschapsstructuur en cultuur en daarin moet balans zijn, dus geen eenhoofdige leiderschapspyramide, maar een leiderschapsteam dat snel kan inspelen op wat er speelt, en dat is wat anders dan soms eindeloos gepolder om maar iedereen binnenboord te houden. En dat zegt dus ook iets over mij, wat ik van leiderschap verwacht en ook van een kerk: meebewegen wat er in de samenleving gebeurt. Ik verwacht van een kerk dat die ondernemend is en mensen in de samenleving wil bereiken en daarin ben ik binnen Mozaïek zeer op mijn plek.

Van belang is dan om ook zelf in balans te blijven, want als voorganger heb je invloed en macht, dat moet heel verstandig en wijs uitgebalanceerd worden, ander komt manipulatie om de hoek. Voor mij bestaat die balans om iedere dag duidelijk God te zoeken en die zaken ook duidelijk te benoemen,

hierbij gaat het niet alleen om mijzelf, hoe en waar ik mijzelf plaats, maar het gaat ook om mensen, hoe zij naar jou kijken en je op het schild hijsen. Naast gebed is ook hoe je je opstelt in de kerk, ben en blijf je voor iedereen toegankelijk, daarnaast leg ik verantwoording af, en vraag om feed back. Belangrijk is hoe je met complimenten van mensen omgaat, daar mag je dankbaar voor zijn, maar je moet er altijd God mee eren en daarnaast heb ik een vrouw die mij altijd met beide benen op de grond zet. Hoe dan ook, ik realiseer mij dat ik als voorganger een bepaalde macht heb, en macht corrumpeert, dus is een goede bescherming ook om je hiervan altijd bewust te zijn. Toen ik predikant van de vorige kerk was, kwam ik in een crisis terecht, ik kon zo niet verder en heb symbolisch mijn roeping aan God teruggegeven; ik had even niets meer met 'kerk'. Ik was niet mijn geloof in God kwijt, ook is mijn werk niet mijn identiteit, dus ook niet doordat ik op de kansel sta.

Graag reageer ik op Niels de Jong (bijlage 35):
Met hem heb ik af en toe contact, we hebben ook een studiereis gemaakt naar Willowcreek en de Redeemer Church van Tim Keller en hebben ook gesproken over de start van M010, we zijn geen concurrenten. Hij zei dat Rotterdam best nog wel een paar extra kerken kan gebruiken. Ik waardeer enorm zijn liefde voor de kerk (PKN) hoe hij daar als pionier in een lege kerk is begonnen en waar nu al een 500 man zit. Zijn vragen zijn ook voor een deel onze vragen: hoe we diaconaal en missionair aan de slag kunnen en zo kunnen bijdragen aan de stad en omgeving. Zo proberen wij nu een soort leefgemeenschappen te vormen in die gebieden waar een aantal van onze kerkleden wonen en die groepjes kunnen heel missionair en diaconaal in hun omgeving actief worden en zo proberen het verschil te maken. Bij de zondagsdiensten zullen wij inderdaad na moeten gaan denken over onze ecologische voetafdruk. Maar voor de rest is het daar waar jij woont. Het klopt dat wij een regiogemeente zijn, maar we hebben bewust een plek gezocht juist bij een knooppunt van het openbaar vervoer. De tijd is natuurlijk ook heel anders als vroeger: je ging naar de kerk in jouw wijk/buurt, maar in de jaren zeventig is dat begonnen te veranderen, je zoekt een kerk, die bij jou past. Men kan daar van alles van vinden, maar ik neem het zoals die feiten tegenwoordig liggen: je kiest die kerk, waar jij je thuis voelt, en dat kan wringen met de gedachte, je moet trouw blijven en dus blijven waar je bent, dat heb ik dus heel lang gedaan met als gevolg een crisis. Sommigen kijken nog als ze gaan verhuizen, ik ben PKN, waar is na verhuizing de dichtstbijzijnde PKN kerk, maar de moderne mens doet dat al lang niet meer, je zoekt iets wat bij jou past. Traditie gaat hier wringen met trends, alles is sneller en beweeglijker geworden. Vroeger koos je voor iets en daar bleef je bij (aan trouw) je hele leven, maar dat ligt nu totaal anders. Dus bedenk hoe je iemand kunt 'verleiden' tot deelname in plaats van zuur te doen over zogenaamde 'ontrouw' van de jongeren of jong volwassenen. En dit heeft weer te maken met Mozaïek zijn: dat is een beweging en in beweging zijn. En misschien zeggen we over een aantal jaren dat ook de tijd van Mozaïek voorbij is. Als beweging moet je ook oppassen geen kliek te worden, dat gaven en talenten van iedereen tot ontwikkeling mogen komen.

Graag reageer ik op Karin de Schipper (SKIN) (bijlage 33):
Ze stelt aan de orde jongeren vasthouden en we zijn een family. Ik denk dat één van de grootste gevaren van Mozaïek is dat we een event-church worden met gelikt licht en geluid en aansprekende preken, wel doen we beslist onze best om die kwaliteiten te leveren zonder een event-church te zijn. Maar als we niets doen, dan zijn we een event-church, daarom zijn we bezig communities te bouwen, de meet-ups, die op diverse locaties in de regio van start gaan om juist daar bijeen te komen in huiskamer settings, want we zijn geroepen om in relatie te leven dus met persoonlijke verbinding, dat gaat niet vanzelf, dat faciliteren wij bewust als kerk. En dat zou iedere kerk kunnen doen, werken met small-groups. Ik denk wat Karin zegt over family church dat dat heel belangrijk is: erbij horen. Voor ons is eigentijdse worship heel belangrijk, maar nog belangrijker is om ergens bij te horen en daar mens zijn en zo ook thuis te komen bij God. Als we het niet zo organiseren, dan trekken we een soort event-bezoekers en trekken wij jongeren bij anderen weg. Daarnaast hebben migrantenkerken overal een spanningsveld als er een tweede en derde generatie komt die hoger opgeleid is als ouders en voorganger.

Graag reageer ik op Hans van Dolder (bijlage 32):
Hij zegt, begin niet op de Biblebelt, maar in de stad, dat doen we, waarbij het ontegenzeggelijk waar is, dat pionieren in sommige gebieden bijvoorbeeld in Zuid Limburg bijzonder moeizaam is. Er is wel eens gezegd over Mozaïek318 dat ze een 'stofzuigerkerk' zijn, maar om dan Mozaïek zo weg te zetten stel je ook de vraag aan jezelf, wat gebeurt er dan op het vloerkleed van je eigen kerk. Dat mag ik opmerken, want wat ik duidelijk van onze teamleden hoor, is, dat bepaalde groep die bij M010 komt, zwaar teleurgesteld is in de eigen kerk en dat gaat tot jaren terug en wat dat betreft is M010 een kerk van de tweede kans of soms de derde kans. En als wij die functie kunnen vervullen, dan is dat prima. Er is een andere groep binnen M010 die hier is komen wonen tijdens corona en op zoek zijn gegaan naar een kerk en zo bij Mozaïek zijn uitgekomen bijvoorbeeld via de lifestream en daarnaast is er ook een groep die zoekende collega's en vrienden meenemen, die geraakt worden en ook blijven. En daarnaast heeft Miranda Klaver kort geleden gepubliceerd dat uit onderzoek blijkt dat 20% van de mensen die bij M0318 komen uit de wereld tot geloof is gekomen; binnenkort hebben wij een doopdienst en dan ben ik benieuwde naar de verhalen van de nieuwe dopelingen. En als over enige tijd blijkt dat 20% van M010 nieuw bekeerden zijn, zal ik een zeer dankbare voorganger zijn. Er is tegenwoordig een duidelijke spanning tussen wat beleef ik en de traditie waartoe ik behoor, steeds belangrijker wordt ook de persoonlijke beleving dat uit zich tenslotte in belonging. Om hierover te praten en over M010 in 010 zoek ik bewust contact met andere voorgangers, omdat we schouder aan schouder staan en daar waar we kunnen, samen te werken en elkaar versterken, en dat niet in eindeloze vergaderstructuren. Als bijvoorbeeld in M010 een groep diaconaal actieven ontstaat, zullen we hen doorverwijzen naar Open Arms, hier in Alexanderpolder, of als men actief wil worden in Zevenkamp, wel maak contact daar met het Leger des Heils, die daar zit. En als een voorganger echt klaagt dat hij mensen verliest aan M010 zou ik willen zeggen, wat hebben jullie dan echt concreet gedaan de afgelopen jaren om die mensen vast te houden? Het zegt toch echt iets over hun eigen vorm van kerkzijn. Laatst sprak ik met een collega die een aantal jongeren is kwijtgeraakt aan M010, en dat vond hij pijnlijk, en dat begrijp ik. Maar tevens heb ik hem toen gevraagd, wat zou er gebeurd zijn, als ze niet naar M010 waren gegaan, de kans is groot dat ze helemaal verdwenen zouden zijn, nu zijn ze nog steeds bij de kerk, alleen niet die van jou. Daarnaast blijkt dat het soms om hele betrokken mensen gaat, die al jaren vechten voor een andere aanpak en tenslotte zeer gefrustreerd vertrekken en bij ons weer tot leven komen en hun kinderen willen weer mee. Er blijkt soms zoveel mis te gaan door de structuur en tradities van sommige kerken.

Graag reageer ik op Nico van Rijswijk (bijlage 34):
Ik heb een paar maanden geleden een goed gesprek gehad met Nico en een andere voorganger van Zuid, dat ging anders, dan deze eerste reactie van Nico, want we lokken niemand weg en dat weglokken is geen doelbewuste actie van ons, alsof we een specifieke marketingcampagne erop zetten. We hadden gelukkig een heel plezierig gesprek.

Vrijwilligers en medewerkers: met iedereen, die zich opgeeft worden gesprekken gevoerd, voordat ze in het organogram geplaatst worden, zodat het echt wordt de juiste persoon op de juiste plek, voor koffieschenken is dat uiteraard wat anders als voor leidinggeven en op het podium, dat wordt heel serieus bekeken en daarbij vertellen wij iedereen: wat je doet is niet voor eeuwig, want we zijn niet voor niets een beweging en willen in beweging blijven en daarbij hoort flexibiliteit. Wij bouwen dus nadrukkelijk in dat wij evalueren, waarbij iedereen ook kan zeggen dat het even genoeg is, dus een open cultuur met feed back. Voor bepaalde functies onderzoeken wij of een VOG ingevoerd moet worden, bijvoorbeeld jongerenwerk; op dit moment moet men een gedragsverklaring ondertekenen, verder zijn wij aangesloten bij Stichting Evangelisch Meldpunt (SEM) en wij hebben al een vertrouwenspersoon.

Het aantal bezoekers is nu ongeveer stabiel op een 550 personen met een piek in het begin en met Pasen.
De ontwikkeling van M010: *geestelijk* gezien blijven groeien in bediening en missie, God aanbidden en van elkaar houden en hierin proberen we een breder theologisch frame neer te zetten als “Jezus Christus redt”; aan de andere kant gaat het misschien soms iets te veel over “je mag komen zoals je bent en zijn wie je bent”, dat mag niet ontaarden in mensen geestelijk pamperen; men moet geestelijk volwassen worden, volwassen christenen, die hun verantwoordelijkheid opnemen in de samenleving, aan de andere kant wil je weer niet te theologische worden of de ‘sense of belonging’ verliezen en dus gemeenschapsvorming hebben. *Muzikaal* is het nog een kleine bezetting, ik zou graag een full band hebben op het podium en dat is zoeken naar kwalitatief goede mensen, die ook toegewijd zijn en volwassen in hun christen-zijn en commitment hebben. Ik kan mij voorstellen dat we daarvoor iemand aanstellen die specifieke kwaliteiten heeft om de muziek en musici naar een hoger plan te brengen. Audities voor posities doen we samen met Kees en andere gekwalificeerden van M0318 en dan heb je een eerlijke beoordeling van buitenaf. Ik hoop dat als we groter worden, dat wij hierin, ook financieel, kunnen gaan investeren, dat zou ik zeer toejuichen en dat zelfde geldt voor andere vormen van creativiteit. De eerste focus was de opstart, nu is de tweede focus gemeenschapsvorming door o.a. de meet-up clusters en deze creatieve zaken komen daarna aan bod. *Medewerkers:* dit jaar was er M-breed een eerste school voor gemeenteleiders, daar neem ik ook zelf aan deel, je wordt daar zeer bevraagd en uitgedaagd en is zeer nuttig voor je persoonlijke vorming, ik doe dat samen met mijn vrouw. In september gaat de volgende school van start en dat geeft aan dat er veel in die persoonlijke vorming en toerusting wordt geïnvesteerd. Voor de worship geldt hetzelfde, daar is ook een community voor en gebeurt centraal voor alle zangers en musici in Veenendaal. En die toerusting is er ook voor sprekers; er is een pool van sprekers binnen Mozaïek, die elkaar regelmatig ontmoeten in kleine groepjes en er is ook een preekcursus voor beginners.

Qua groei oriënteren wij ons op nieuwe mogelijkheden en dat is niet onrealistisch omdat diverse andere M-gemeenten duidelijk aan het groeien zijn.

Strategisch gezien is de hele Deelgemeente Alexanderpolder interessant omdat er reltief weinig andere kerken of evangelische gemeenten zijn. Als we hier missionair bezig zouden willen zij, hangt dat toch af of we in Alexanderpolder leden hebben, die hier zelf een aansprekende christen zijn, want we moeten niet denken vanuit een marketingstrategie over de hoofden van onze mensen heen, het moet gaan via onze mensen en daar waar ze zijn. Desondanks is het ons verlangen om missionair en diaconaal present te zijn, eigenlijk is dat ook allemaal nog in ontwikkeling. Ook dit is een zaak van groei en stappen in onze ontwikkeling.

We zijn nu als voorgangers met zijn drieën, waarvan één vrouw (Eline) en ook zoiets is een heel proces. Zij kwam duidelijk bovendrijven vanuit de initiatiefgroep en zij had al deze roeping latent in haar leven aanwezig. Eline is dus zo gevonden, toen hebben wij gekeken naar wat zij en ik zijn en wat zijn wij niet, en daarvoor hebben wij een derde persoon gescout, die een geweldige aanvulling is om zo gezamenlijk een kerk te leiden, die ondernemend is.

Hoe zie ik mijn toekomst? Ik kijk niet zo heel ver vooruit, want ik voel mij nu ontzettend op mijn plek en het is beslist geen straf als ik hier een aantal jaren mag vervullen, maar ik sta er altijd open voor als God iets anders zou aanwijzen, maar dat is verder nu niet aan de orde. Naast deze bediening zijn er wel een paar andere zaken die ik zou willen doen, bijvoorbeeld een boek over leiderschap schrijven of samen met anderen bijvoorbeeld in Mozaïek verband, daarnaast train ik leiders in Kenia en daarnaast laat ik mij graag verrassen door God. Ik ben geswitcht van een kerk met een veilig pensioen naar de dynamiek van Mozaïek, dus zien we wel, maar ik voel mij eindelijk helemaal vrij en creatief en geniet daar ontzettend van. Ik ben op mijn plek.

Bijlage 37 Sluiting van Blue, sluiting van M010
Krantenartikel uit het AD, zie volgende bladzijde

MAANDAG 27 JUNI 2022

AD

Gemeente Rotterdam heeft het pand voorlopig gesloten

Kerk dakloos na schieten bij nachtclub Club Blu

Elke zondag trekken 700 tot 800 mensen naar de Rotterdamse Club Blu om de diensten van Mozaiek010 bij te wonen. Nu de gemeente de club minstens twee weken heeft gesloten, moet de kerkgemeenschap op zoek naar een nieuwe plek.

Pjotr van Koesveld
Rotterdam

De directe aanleiding voor de sluiting van Club Blu is de schietpartij in de nacht van vrijdag op zaterdag in de nachtclub. Rond 2.45 uur werd er binnen geschoten.

Het was niet de eerste keer dat het bij deze nachtclub uit de hand is gelopen. Begin mei kwam een 29-jarige Rotterdammer om het leven bij een fatale mishandeling. Het deed de gemeente Rotterdam besluiten tot een spoedsluiting voor twee weken, maar dat is een hard gelag voor de kerkgemeenschap.

▲ **Club Blu aan de Prins Alexanderlaan is gesloten, een hard gelag voor Mozaiek010, dat er kerkdiensten houdt.** FOTO AD

Cees Dekker, gemeentelid van deze in februari begonnen kerk, is teleurgesteld over de sluiting. „De kerk loopt echt als een tierelier. We hebben elke zondag om 10 uur en 12.30 uur een dienst en steeds was het volle bak. Het is bijzonder dat er zoveel mensen enthousiast voor onze diensten zijn."

Hij vervolgt: „Club Blu is ook een fijne plek vanwege de fantastische geluids- en lichtinstallatie. We vinden het dan ook ontzettend jammer dat de vergunning is ingetrokken. Het is nu echt een beetje de vraag van: wat moeten we nu?"

Dekker wil wel benadrukken de schietpartijen heel erg te vinden. „Dat dit gebeurt, is natuurlijk vreselijk. Wat ik ervan vind dat het een schietincident is dat ervoor zorgt dat wij nu geen kerkdienst

> **Het is nu echt een beetje de vraag van: wat moeten we nu?**
> – Cees Dekker

kunnen houden? Dat is moeilijk te zeggen, omdat ik ook gewoon weinig over de incidenten weet."

Intussen gaat de enthousiaste gemeenschap op zoek naar een andere plek. „Dat kan een kerkgebouw, een bioscoop, een bedrijfshal, van alles kan het zijn. Het liefst hebben we een grote ruimte in de regio Rotterdam."

37-B e-mail bericht van Mozaiek010 over leegruimen van Disco Blue.

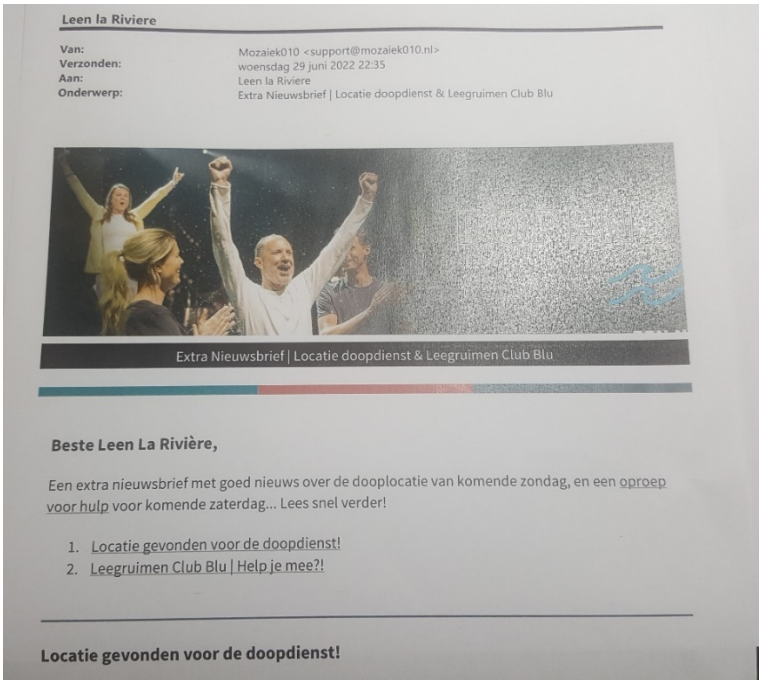

Leen la Riviere

Van: Mozaiek010 <support@mozaiek010.nl>
Verzonden: woensdag 29 juni 2022 22:35
Aan: Leen la Riviere
Onderwerp: Extra Nieuwsbrief | Locatie doopdienst & Leegruimen Club Blu

Extra Nieuwsbrief | Locatie doopdienst & Leegruimen Club Blu

Beste Leen La Rivière,

Een extra nieuwsbrief met goed nieuws over de dooplocatie van komende zondag, en een oproep voor hulp voor komende zaterdag... Lees snel verder!

1. Locatie gevonden voor de doopdienst!
2. Leegruimen Club Blu | Help je mee?!

Locatie gevonden voor de doopdienst!

Bijlage 38 Artikel van Hans Maat in magazine De Nieuwe Koers maart 2021

Wen er maar aan: ‘Hele volksstammen kiezen voor een megakerk’

‘De evangelische geloofsbeleving staat dwars op de basisbelijdenis van de kerk, waarin de ontmoeting met God een ontluisterende confrontatie is’

Bram van de Beek in De Nieuwe Koers 2021, no01

tekst **Hans Maat**

Het artikel 'Evangelische groepen kennen geen crisis' van Bram van de Beek, vorige maand in dit blad, was vast bedoeld om de notie van oordeel en bekering aan de orde te stellen, juist in deze tijd van crisis. Maar na het lezen ervan blijft vooral ontsteltenis over, stelt **Hans Maat** van het Evangelisch Werkverband.

Het wordt zo langzamerhand een beetje gênant. De vaak hooghartige kritiek op de evangelische en charismatische beweging vanuit protestantse hoek. Als ambassadeur van een evangelisch-charismatische vernieuwingsbeweging binnen de Protestantse Kerk (PKN), zie ik steevast misnoegde protestanten en collega-theologen, die vanaf de zijlijn de evangelische en charismatische wereld nogal 'zurig' beoordelen. Eigenlijk getuigt dat van schromelijke zelfoverschatting: waar zij huiveren voor een evangelische of charismatische kerk als uitwijkmogelijkheid voor de lauwheid van de traditionele kerken, groeit deze beweging explosief. Sterker nog: het is de snelst groeiende tak aan de christelijke boom. Binnen één generatie zijn zij volgens onderzoek de grootste onder ons vanuit een wereldwijd perspectief.

Als evangelische en charismatische christenen in de spiegel vol raadselen kijken die Bram van de Beek hun voorhoudt, dan weten zij zich niet gekend. Allereerst gooit hij ze allen op één hoop, maar los daarvan zijn zij de vleesgeworden individualisten van het christendom, gestuurd door de eigen behoeften en ik-gerichtheid. Zo lezen zij de Bijbel selectief en zo zingen zij hun liedjes voor zichzelf. Zij worden geleid door religieuze kwakzalvers en valse profeten in gemeenschappen vol gelijkgezinden en mediashow. De evangelische en charismatische stroming bevindt zich niet 'in' maar 'naast' de kerk en laat zich door de cultuur absorberen. En of dat nog niet genoeg was: evangelische en charismatische christenen kennen geen crisis, ze zijn immers losgezongen van de wereld en haar leed.

Hans Maat leidt het Evangelisch Werkverband binnen de PKN en is liedschrijver van Sela. In zijn werk is hij een bruggenbouwer naar de evangelische en charismatische kerken.

Massief kerkbegrip

Natuurlijk begrijp ik dat deze erudiete professor een puntige pen heeft en ik doe niets af aan zijn betekenis voor de theologie in Nederland. Maar bij het lezen van zijn artikel vroeg ik mij af: waar komt al die kritiek op evangelisch Nederland toch vandaan? In het artikel lijkt de kritiek te worden gevoed door een welhaast massief kerkbegrip en een sterke hang naar terugkeer tot de moederkerk, de katholieke kerk welteverstaan. Daarmee beweegt Van de Beek zich – en hij neemt zeker niet als enige deze positie in – steeds verder weg van de evangelische en charismatische beweging, want die gaan echt niet met hem mee naar Rome. Of is het toch aanmatigende allergie voor de laagkerkelijkheid die eigen is aan de evangelische beweging, voor het niet mee willen komen in een hoogambtelijke structuur met bisschoppen, sacramenten, dogma's en de hele santenkraam? Kortom: de flauwe karikaturen en projecties vallen wel wat verkeerd. Begrijpelijk, want de werkelijkheid vandaag laat een ander beeld zien: de institutionele kerken lopen leeg en hele volksstammen kiezen voor megakerken of missionaire gemeenschappen. Charismatische huiskerken springen momenteel als paddenstoelen uit de grond. Een deel van de christenen heeft trouwens geen vaste verblijfplaats vandaag de dag en hopt rond of kijkt alleen livestreams of bezoekt conferenties van vernieuwingsbewegingen. Verder zijn de evangelischen allang geen theologische analfabeten meer. Zij kunnen zich, zeker buiten Nederland, prima verdedigen tegen de protestantse kritiek.

Natuurlijk heeft de evangelische wereld – ik generaliseer ook maar voor het gemak – een achterkant. Op een aantal punten ben ik het met Van de Beek eens. Ook ik vind het jammer dat we een 'troostkerk' hebben geformeerd met iets te veel aandacht voor fijne psychologische preekjes en veel te weinig voor een profetisch en schurend geluid. Dat zien we trouwens in evangelische én in protestantse kring. Het is ook waar dat de onafgebroken circulation of the

saints iets individualistisch heeft: als je het niet naar je zin hebt, dan zoek je gewoon een leukere kerk. Terwijl je soms 'problematisch' aan elkaar gegeven bent. En de aanbidding is ook niet altijd mooi, zinvol of gespeend van show, hoewel ik toch wel heel veel mooie voorbeelden zie van authentieke gezamenlijke lofprijzing.

GODcentres

Voor al die theologen en lezers van *De Nieuwe Koers* die het evangelisch alternatief voor de lauwheid van de traditionele kerk huiveringwekkend vinden, heb ik trouwens een verheugende mededeling: kerken als Mozaïek, GODcentres, C3-gemeenten, pinksterkerken en vele varianten daarop zullen zichzelf rijkelijk vermenigvuldigen in het komende decennium. Alleen al omdat zij het getuigenis van Jezus makkelijker delen en dus meer discipelen maken. Bovendien zijn heel wat protestanten zo teleurgesteld in hun eigen kerkverband, dat ze haast moeiteloos hun lidmaatschap verruilen voor een kerk die meer doet aan *whole life discipleship* (een term van John Stott) en ruimte geeft aan echte Godservaring. Dat laatste is volkomen begrijpelijk, want God is te ervaren, niet alleen middellijk in bijvoorbeeld een sacrament of de liturgie, maar ook onmiddellijk door de Heilige Geest. Het is dan ook mijn stellige verwachting dat de exodus uit de traditionele kerk voortduurt totdat er een nieuw evenwicht is gevonden.

Een andere crisis

De transitie die deze wereld momenteel meemaakt, zal de komende jaren grote maatschappelijke onrust brengen. De coronacrisis initieert, versterkt en versnelt dat. Laten we samen allereerst vaststellen dat we met z'n allen in de crisis zitten. De hele kerk, inclusief de evangelische afdeling, maakt mee dat er iets of iemand op de resetknop heeft gedrukt. Samen moeten we nadenken hoe het verder moet met de verbreiding van het evangelie totdat Jezus Christus terugkomt. Dat noem ik heel bewust, want wij blijven hier niet eeuwig zo doormodderen. De kans dat er een apocalyptische tijd is aangebroken, is reëel aanwezig voor wie de bijbelse profetie bestudeert, en dat is ongeacht je visie op het verloop van de laatste minuut van het laatste uur. Verder staat het kerkmodel met zijn gebouwen, nadruk op samenkomsten met betaalde dominees en voorgangers onder grote druk. Sterker nog: in het afgelopen jaar betekende dat weinig tot niets. Voor hen die vervolgens wensen dat alles weer 'normaal' wordt, heb ik een teleurstellende mededeling: dat wordt het niet.

Zelf denk ik dat in de nabije toekomst de christelijke inzet en gemeenschap meer gericht zal zijn op de buurt waar je woont. Het geloof wordt meer en meer beleefd en gedeeld in de eigen (digitale) netwerken en verbanden. Soms op verrassende plekken in huizen, kantoren en bedrijven en op allerlei strategische plekken in de samenleving. De nieuwe generaties verbinden zich nauwelijks aan instituten en hun energie gaat geheel op aan reageren op de eindeloze stroom informatie die over hen komt. We hebben trouwens veel volwassen christenen nodig die hen kunnen begeleiden naar echt geestelijk leven vanuit een hartelijke relatie met hen en met God. Dat is een enorme opgave, want de kerkelijke cultuur in Nederland is sterk consumptief. Daarbij zie ik weinig in een nieuw evangelie dat prioriteit geeft aan sociale gerechtigheid en straks ook nog aan groene theologie en ik vrees dat het protestantisme zich daarin weer verliest. Het moet allereerst gaan over het feit dat mensen verlossing nodig hebben en dat er nog steeds een Grote Opdracht is. Van daaruit volgt voor mij dat ik oog krijg voor de heelheid van de schepping.

Liberale Schriftkritiek

Het lijkt mij dat de evangelische en charismatische stroming de beste kaarten in handen heeft. Ook al ben ik met reden protestant, we kunnen niet laatdunkend blijven spreken vanuit onze kerkelijke posities. Het is volgens mij niet moeilijk te zien dat evangelische christenen – gemiddeld genomen! – een aantal dingen beter doen dan hun protestantse of katholieke medechristenen. Zo getuigen evangelische christenen meer van hun geloof in Jezus en brengen ook individueel meer mensen tot geloof. Zij hebben meer aandacht voor het discipelen van mensen. Zij zijn niet belast met de liberale Schriftkritiek die zo veel slachtoffers heeft gemaakt en kennen veel liefde voor de Bijbel als Gods Woord, die ze vaak letterlijk lezen.

'De exodus uit de traditionele kerk zal voortduren totdat er een nieuw evenwicht is gevonden'

lees verder op p.23 →

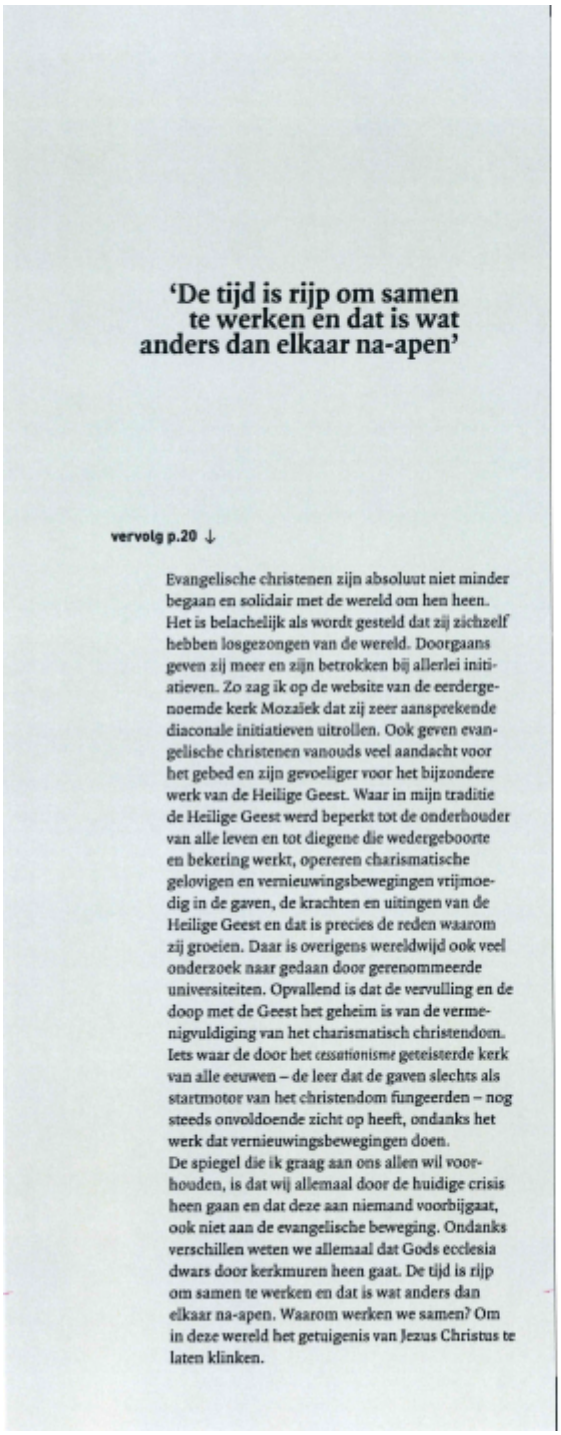

‘De tijd is rijp om samen te werken en dat is wat anders dan elkaar na-apen’

vervolg p.20 ↓

Evangelische christenen zijn absoluut niet minder begaan en solidair met de wereld om hen heen. Het is belachelijk als wordt gesteld dat zij zichzelf hebben losgezongen van de wereld. Doorgaans geven zij meer en zijn betrokken bij allerlei initiatieven. Zo zag ik op de website van de eerdergenoemde kerk Mozaïek dat zij zeer aansprekende diaconale initiatieven uitrollen. Ook geven evangelische christenen vanouds veel aandacht voor het gebed en zijn gevoeliger voor het bijzondere werk van de Heilige Geest. Waar in mijn traditie de Heilige Geest werd beperkt tot de onderhouder van alle leven en tot diegene die wedergeboorte en bekering werkt, opereren charismatische gelovigen en vernieuwingsbewegingen vrijmoedig in de gaven, de krachten en uitingen van de Heilige Geest en dat is precies de reden waarom zij groeien. Daar is overigens wereldwijd ook veel onderzoek naar gedaan door gerenommeerde universiteiten. Opvallend is dat de vervulling en de doop met de Geest het geheim is van de vermenigvuldiging van het charismatisch christendom. Iets waar de door het *cessationisme* geteisterde kerk van alle eeuwen – de leer dat de gaven slechts als startmotor van het christendom fungeerden – nog steeds onvoldoende zicht op heeft, ondanks het werk dat vernieuwingsbewegingen doen.
De spiegel die ik graag aan ons allen wil voorhouden, is dat wij allemaal door de huidige crisis heen gaan en dat deze aan niemand voorbijgaat, ook niet aan de evangelische beweging. Ondanks verschillen weten we allemaal dat Gods ecclesia dwars door kerkmuren heen gaat. De tijd is rijp om samen te werken en dat is wat anders dan elkaar na-apen. Waarom werken we samen? Om in deze wereld het getuigenis van Jezus Christus te laten klinken.

Bijlage 39 foto’s doopdienst op zondag 3 juli. Let op: degenen die dopen zijn man en een vrouw en hiermee wordt de gender gelijkheid totaal zichtbaar. In evangelisch Nederland dopen normaal alleen mannen.

MINISTRY

Bijlage 40, artikel in magazine Opwekking juli 2022, met het bericht dat het Lied Jezus Overwinnaar no.1 is van de top 100.

Opwekking nr. 677/juli 2022

'Elk lied heeft een PERSOONLIJKE LADING voor onze luisteraars'

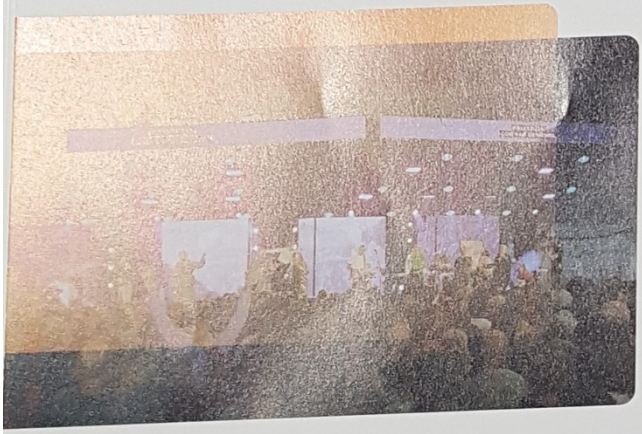

Voor de tiende keer presenteerde Groot Nieuws Radio de Opwekking Top 100 tijdens het pinksterweekend. Muzieksamensteller Nando Kok: "Mooi om te zien welke beleving mensen hebben bij deze liederen, het is niet zomaar een lijstje nummers."

"Groot Nieuws Radio startte in 2010 met de Top1008, de beste christelijke muziek ooit gemaakt volgens onze luisteraars," vertelt muzieksamensteller Nando Kok (34). "We merkten dat de liefde voor Opwekkingsliederen zo groot is onder onze luisteraars, dat we daar een aparte plek voor wilden maken. Dat is de Opwekking Top 100 geworden, die we sinds 2013 uitzenden."

Het is geen lijst waarbij de nadruk ligt op rangschikking en vergelijkingen met vorige jaren, aldus Nando. "We willen vooral delen wat deze muziek met de luisteraars doet en daar krijgen we ook veel input voor. Die verhalen zijn prachtig om door te geven, het zijn allemaal getuigenissen. Ik vind het heel mooi om te horen welke beleving luisteraars erbij hebben en hoe ze daar kracht uit putten." In de Opwekking Top 100 zijn niet alleen oude vertrouwde nummers te vinden, maar ook de allernieuwste Opwekkingsliederen. Nando: "Het is duidelijk te merken dat veel kerken die nieuwe liederen direct oppikken zodra ze uitkomen en dat die echt omarmd worden door onze luisteraars. Daarbij ligt de voorkeur vooral bij de liederen die radicaal en openhartig zijn."

Het Opwekkingslied dat als hoogste genoteerd stond dit jaar, stak echt met kop en schouders boven alle andere liederen uit vertelt Nando: "Dat is het lied Jezus Overwinnaar. Het heeft twee keer zoveel stemmen gekregen als de nummer twee in de lijst."

10

Bijlage 41 , Kelly Keasberry in het Nederlands Dagblad van 21 juli 2022:

KELLY KEASBERRY • *redacteur bij het Vlaamse christelijk opinieblad Tertio* nd.nl/columns

BEELD EPA / GIAN EHRENZELLER

13
NEDERLANDS DAGBLAD
DONDERDAG 21 JULI 2022

PASSIE VOOR JEZUS

Nu de temperaturen stijgen, gaat het bloed sneller stromen. Het perfecte moment voor een spannende vraag. Hoe staat het met uw passie voor Jezus?

Het afgelopen seizoen ontving ik berichtjes van verontruste medetheologen. Ze varieerden van filmpjes van een genezingsdienst van Jan Zijlstra tot massale doopdiensten in de open lucht en megakerk Mozaiek. Stellingname gewenst, begreep ik. Wil je als 'weldenkende' theoloog niet worden geschaard in het kamp van homohaters, fundi's, complotdenkers en Trump-aanhangers, dan is het zaak je tijdig af te keren van de evangelische beweging. Ik had natuurlijk kunnen beweren dat God niet meer geneest. Dat jongeren die zich massaal te water storten, gebukt gaan onder een massapsychose. En dat megakerken zinderen van machtsmisbruik en manipulatie, want jongeren wandelen vanzelfsprekend niet vrijwillig een kerk binnen.

Maar zwoele zomers doen wonderlijke dingen met mensen. Aangemoedigd door een glaasje sangria gingen mijn gedachten terug naar de kerkdiensten waar ik het afgelopen jaar was voorgegaan. De doorsnee bezoeker behoorde tot de jeugd van zo'n 60 jaar geleden. Terwijl het zware orgel de aanvangspsalm inzette, weergalmden hoge tonen over de houten kerkbanken. Vergeelde liedbundels lagen opengeslagen bij Psalm 92. Na afloop dronken we koffie in de consistorie en spraken we over corona, over kleinkinderen en lichamelijke gebreken. Comfortabele momenten van nostalgie. Totdat een evangelische dame ons ruw uit de winterslaap schudde: 'Telkens als ik hier binnenkom, is het alsof ik 65 jaar terugga in de tijd.' Psychologen als Dirk De Wachter en Jim van Os waarschuwen dat jongere generaties gebukt gaan onder een zingevingscrisis. Toch slagen veel traditionele kerken er niet in de brug naar hun leefwereld te slaan. Kerken als Mozaiek kunnen dat wel. Welke seculiere jongere krijgt er vandaag nog een psalm uit zijn keel? Wie begrijpt de tale Kanaäns? Verandering is griezelig. Zeker als de kerk in crisis verkeert, grijpen we graag terug op het oude. Op dat wat vertrouwd is. Maar als we niet oppassen is niet God, maar de traditie heilig.

De duizenden jongeren die op zondag naar evangelische megakerken komen, komen bovenal uit passie voor Jezus en zijn boodschap.

Het boek *Samen Jong* van Sabine van der Heijden, Vincenza La Porta en Jan Wolsheimer is in dat opzicht een wake-upcall. Jongeren gaan niet naar de kerk omdat ze vroeger de Heidelbergse catechismus uit hun hoofd moesten leren of omdat er op zondagmorgen een rolletje pepermunt rondging. Ze komen zelfs niet voor spektakel, hippe bands of multimedia. De duizenden jongeren die op zondag naar evangelische megakerken komen, komen bovenal uit passie voor Jezus en zijn boodschap. Jawel, voor dat ongemakkelijke verhaal dat al ruim tweeduizend jaar onze weldenkende geesten uitdaagt. Als evangelische kerken erin slagen dat sprankelend en eigentijds te verkondigen, wekt dat bij traditionele kerken verwondering en stiekem ook een beetje jaloezie. Maar laten we wel wezen: beter dan te polariseren, kunnen we van elkaar leren. Jongeren die massaal kopje onder gaan, dagen ons uit om terug te keren naar die allereerste Liefde waarmee ons gezamenlijke Verhaal begon.